

Vapaa Ajatteliija

**KIRKKO JA VALTIO
-KOMITEA KOOLLE!**

**TIMO AIRAKSISEN
UUTUUSKIRJA
HYVÄSTELEE
USKONNOT**

**LIITTOKOKOUS
JYVÄSKYLÄSSÄ**

Selma Vilhunen puhui rakkaudesta valtiopäivien avajaisissa

s. 8

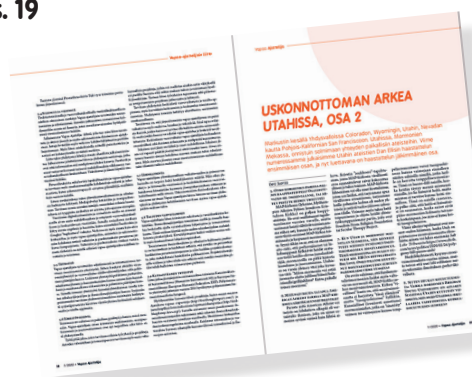
Puhujana perhejuhlissa

s. 12

Uskonnottoman arkea Utahissa osa 2

s. 19

- 3 **PÄÄKIRJOITUS**
Maallistuminen mahdollisuutena maahanmuuttajille
Esa Ylikoski
- 4 **KOLUMNI • TIETEEN PUOLESTA**
Jumalan nimeen
Markku Myllykangas
- 5 **KOLUMNI • JUMALHARHAT**
Räsäsen vastaisku
Robert Brotherus
- 6 **UUTISIA**
Uskontokuntiin kuulumattomat vanhemmat
Perustietoa elämäntiedosta -video
Videoita on Vapaa-ajattelijain toiminnasta
Englanninkielistä tekstiä Vapaa-ajatteliijoista
Yhdenvertaisuussuunnitelmien päivittäminen
- 7 **Hallinto-oikeus hylkäsi kappelivalitukset**
Avustuksia nuorisöjärjestöille
- 8 **Selma Vilhunen: haasteena on oppia rakastamaan - virallistetaanko tunnustukseton tilaisuus?**
- 10 **VAPAA AJATTELIJA**
Valtion suhde kirkkoon uusittava – aika uudelle parlamentaarille komitealle
Antti Värri, Esa Ylikoski
- 11 **Murtuuko kirkon hegemonia?**
Raimo Rintamäki
- 12 **HAASTATTELUT JA ARTIKKELIT**
Perhejuhlit – puhujana vieraan perheen juhlissa
Laura Mäntysalo, Anneli Aurejärvi-Karjalainen
- 14 **VAPAA-AJATTELIJAIN LIITTO**
Puoluesarja alkaa: SDP
Jori Mäntysalo
- KESKUSTELUA**
Vapaa ajattelijan tilaajana yli 50 vuotta – mietteitäni
Veli Toukomies
- 15 **VAPAA-AJATTELIJAIN LIITTO**
Liittokokous kesäkuussa
- 16 **Tavoitteet ja strategia**
seuraavaksi liittokokouskaudeksi 2020-2023 – keskustelu jatkuu uuden version pohjalta
- 19 **VAPAA AJATTELIJA**
Uskonnottoman arkea Utahissa, osa 2
Eero Suorsa
- 21 **KESKUSTELUA**
Lähi-Idässä protestoidaan myös uskonnon asemaa
Binar Mustafa
- 22 **Älä tapa!**
Yki Räikkälä
- 24 **Luonnonvastainen käytäntö**
Aslak Allinniemi
- 25 **VAPAA-AJATTELIJAIN LIITTO**
Vapaamuotoisesti keskustellen Helsingissä ja Tampereella
- 26 **PÄÄSIHTEERIN PALSTA**
Nuoret huomion kohteeksi
Esa Ylikoski
- 28 **ARVOSTELU**
Maanläheisesti uskonnottomuudesta ja henkisytydestä
Eero Suorsa
- 29 **Ortodoksikirkosta kriittisesti**
Eero Suorsa
- 30 **Yhden totuuden uhrat**
Maria Eneback
- 31 **Salama taistelee edelleen**
Esa Ylikoski
- 32 **JÄSENYHDISTYKSET, LEHDEN JA LIITON TIEDOT**

Vapaa Ajattelijat

MAALLISTUMINEN MAHDOLLISUUTENA MAAHANMUUTTAJILLE

Esa Ylikoski

Maallistuminen lisääntyy Suomessa; yhä useammat eivät kuulu mihinkään uskonnolliseen yhdyskuntaan; ev.-lut. kirkon jäsenistäänkin yhä useampi ei usko jumalaan eikä harjoita uskontoa. Maallistuminen on mahdollisuus myös maahanmuuttajille, varsinkin islamilaisen valtauskonnon maista saapuneille.

Tämä mahdollisuus pitää tehdä selväksi kaikille Suomessa asuville. Näin ei ole aina tapahtunut vastaanottokeksissa ja kotouttamiskoulutuksessa. Suomi on monelle tulijalle näyttänyt kirkollisena maana, jossa valtauskonnolla on etuoikeutettu rooli.

Monen maahanmuuttajan lähtömaassa ei ole uskonnonvapautta, vaan lähtökohtaisesti kaikkia pidetään islamuskoisina. Näin varsinkin muslimiperheeseen syntyneitä; poikkeuksia sallitaan korkeintaan toisuskoiseen perheeseen syntyville. Uskosta luopumista jyrkästi kiellettynä rangaistaan ankarimman mukaan. Uskonnottomuus, ateismi sekä niiden ilmaisu

ovat jumalanpilkkana kuolemantuomion uhan alla.

Toisaalta monissa islamilaisen valtauskonnon maissa osa ihmisistä on saattanut elää melko maallistuneesti noudattamatta ainakaan kaikkia uskonnon harjoittamisen ulkoisia vaatimuksia likikään juurta jaksain, jos ollenkaan. Osalla Suomeen saapuneista, kotimaastaan lähteneistä yhtenä lähdön syynä on saattanut olla myös uskonnollinen painostus ja sorto. Pakolaisuuteen on usein syynä myös sota, jolla on fundamentalistiseen uskonoppiin liittyvät juuret.

Ihmisoikeussopimusten sekä perustuslain mukaan uskonnonvapautteen kuuluu myös oikeus uskonnollisesta yhdyskunnasta eroamiseen sekä oikeus elää kuulumatta uskonnolliseen yhdyskuntaan samoin kuin oikeus olla osallistumatta uskonnonharjoitukseen. Uskonnonvapautteen liittyy yksityisyyden suoja, oikeus olla tuomatta julki uskonnollista tai uskonnotonta katsomustaan.

Perusoikeuksiemme kärkeen kuuluu syrjintäkielto myös henkilön uskonnosta tai vakaumuksesta riippumatta. Yhdenvertaisuuslaki velvoittaa edistämään yhdenvertaisuutta suunnitelmallisesti, koska syrjimättömyys ei toteudu käytännössä itsestään. Myös perustuslain 22 § velvoittaa turvaamaan perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisen.

Uskonnonvapauden turvaamisen ja edistämisen velvoite koskee maahanmuuttajien kanssa työskenteleviä julkisen vallan edustajia ja julkisten palvelujen toteuttajia. Heitä ovat muun muassa turvapaikan hakijoiden vastaanottokeksien sekä kotouttamispalvelujen ja -koulutuksen toimihenkilöt ja opettajat. Heidän velvollisuutenaan on tuoda esiin erityisesti myös

oikeus olla kuulumatta uskonnollisiin yhdyskuntiin ja yksilöiden oikeus erota uskontokunnista.

Uskonnonvapaus ei tarkoita vain omaa henkilökohtaista oikeutta tähän vapauteen, vaan myös velvoitteen kunnioittaa muiden henkilökohtaista vapautta, kiellon rajoittaa muiden uskonnonvapauden toteutumista sekä kiellon syrjiä ketään uskonnollisen tai uskonnottoman vakaumuksen perusteella. Tämä velvoite koskee myös maahanmuuttajia.

Perus- ja ihmisoikeudet ovat ennen muuta yksilöiden oikeuksia. Tämä tarkoittaa yksilön oikeutta uskonnon ja katsomuksen vapauteen myös suhteessa perheeseensä tai laajempaan sukuun sekä suhteessa uskonnolliseen tai muuhun yhdyskuntaan samoin kuin suhteessa työyhteisöön.

Niinpä Suomessa on paikallaan tiedottaa, että kaikilla on oikeus erota myös islamista, oikeus olla kuulumatta islamilaisiin yhdyskuntiin, oikeus olla harjoittamatta uskonnollisia rituaaleja, oikeus olla noudattamatta uskon yhteisöjen ja niiden imaamien määräyksiä pukeutumisesta. Maallistuminen on aikuisille mahdollisuus elää haluamallaan tavalla ja lapsille mahdollisuus päästä koulun elämäntiedon opetukseen.

Oikeus seurustella keskinäisen suostumuksen perusteella riippumatta kumppanin uskonnollisesta tai uskonnottomasta katsomuksesta tai sukupuolesta kuuluu perusoikeuksiin. Perheenjäsenten tai uskonnollisten yhteisöjen painostus kieltää erityisesti naisten seurustelu ”uskottomien” tai vääräuskoisten kanssa rikkoo ihmisoikeuksia. Julkisen vallan ja koko yhteiskunnan tulee turvata ihmisten vapausoikeus seurusteluun sekä avioliittoon ja avioliittoon.

JUMALAN NIMEEN

Markku Myllykangas

Suomessa muiden pohjoismaiden tavoin uskonto ja politiikka halutaan pitää erillään. Ihan täydellisesti se ei tietenkään onnistu. Taikauskonnot vaikuttavat aina politiikkaan yksittäisten, uskonnon riivaamien poliitikkojen kautta. Maailmalla, eritoten monissa fanaattisissa islamilaisissa maissa eletään käytännössä teokratiassa. Niissä jälki on tosi rumaa. Kristinuskoa myöten kaikki merkittävät uskonnot lietsovat ympärilleen kärsimystä ja väkivaltaa.

Suomessa ei ole Yhdysvaltojen evankelikaalien kaltaisia isoja ja erityäin vaikutusvaltaisia uskonnollisia ryhmiä. Niinpä poliitikkojemme ei yleensä kannata vaalikarjaa nuoleskellessaan tuhlata älyttömästi ruutia oman uskonnollisuutensa korostamiseen. Mutta monet poliitikot eivät malta pitää mölyjä mahassaan.

Takavuosina presidentiksi päästyään **Martti Ahtisaari** (sd) patisteli kansalaisia rukoustalkoisiin työttömien puolesta. Työttömyysluvut ei-

vät muuttuneet. Joko alamaiset eivät noudattaneet valtiaansa kehotusta tai Kaikkivaltias viittasi pyynnölle kintaalla. Varmin selitys on se, että tyhjiys ei koskaan vastaa. Iankaikkisen Jumalan syli ei ole ketään vastassa tuonpuoleisessa.

Eduskunnan puhemies **Riitta Uosukainen** (kok) hinkui sivistyspresidentiksi. Uosukaisen mukaan se tarkoitti muun muassa sitä, että ”täällä kukoistavat uskonnot ja kaikki tapahtuu Jumalan kämmenellä”. Puhemiehellä oli myös koko ajan meneillään ”kaksinpuhelu Jumalan kanssa”. Olisi kiva, jos osaisi hakkeritua noille taivaskanaville, ja kuunnella siellä käytävien keskustelujen sisältöjä.

Presidentti **Sauli Niinistö**n uudenvuodentoivotukset jumalansiuunauksi-neen saattavat monesta tuntua melko harmittomilta, mutta ne pitävät osaltaan yllä taikauskoa.

Helluntailainen kansanedustaja, teologiaakin tankannut **Mika Niikko** (ps) väittää saaneensa edustajan homman Jumalalta. Hän vaatii luomisoppia kouluihin evoluutioteorian rinnalle. Kirjailija **Jari Tervo**: ”Jumala puhuu silloin, kun Mika Niikko avaa suunsa, vain siinä tapauksessa, että Jumala on pikkumainen, tuomitseva ja Vantaalla asuva keski-ikäinen kiihkoilija.”

Timo Soini (ps, sin) kertoo harkinneensa ryhtymistä katoliseksi papiksi selibaatteineen. Sellaiseksi Isä Camilloksi. Valitettavasti ei ryhtynyt. Sillä siellä missä Soini, siellä ongelma. Eduskunnassa ja matkoillaan ulkoministerinä hän vaahotosi aborttia vastaan. Hän ei hyväksynyt sitä edes raiskaustapauksissa. Soini on osallistunut rukousaamiaisille Yhdysvalloissa ja Suomessa.

Kristillisten **Päivi Räsänen** on ehkä tunnetuin suomalainen poliitikko, joka sotkee työkseen uskontoa politiikkaan. Kohuedustaja panee Jumalan lain kaiken muun yläpuolelle. Minä tahansa uskonnon tunkeminen politiikkaan on äärimmäisen vastenmielistä.

Yhdysvalloissa uskonto ja valtio on erotettu perustuslailla toisistaan. Mutta koska jenkit ovat kovasti uskonnollisuuteen taipuvaisia, poliitikkojen on pakko tuoda esille kristillistä vakaumustaan. Vielä Texasin kuvernöörinä ollessaan **George W. Bush** kieltäytyi armahtamasta kuolemaan tuomittua naista. Poika-Bush kertoi ”hakeneensa johdatusta rukouksesta ja keskustelleensa asiasta Jumalan kanssa”. Se jäi selvittämättä, toimiko kuvernööri vastoin Hänen tahtoaan vai onko Hän sittenkin vain koston Jumala. **Ronald Reaganin** pääneuvonantajat olivat samaa sarjaa kuin Bushilla, astrologeja.

Barack Obamalla oli hengellisenä neuvonantajana helluntailainen saarnamies. Rasistinen ja valehteleva vihapuhuja **Donald Trump** on pannut paljon hullummaksi. Trumpin hengellisenä neuvonantajana toimii sekopäinen, kielillä puhuva menestysteologi ja TV-evankelista **Paula White**, jolla on virallinen, hänen mukaansa Jumalalta saatu asema hallinnossa. Whiten mielipuoliset ja roisit letkautukset eivät ole jättäneet ketään kylmäksi. Hän on muun muassa julistanut Valkoisen talon maaperän pyhäksi, koska on itse kävellyt sillä. Ja todennut, että jos Trumpille sanoo ei, se on sama kuin sanoisi ei Jumalalle.

Suomessa on huolehdittava, ettei uskontohulluus pääse valloilleen politiikassa.

RÄSÄSEN VASTAISKU

Robert Brotherus

Raamattu ei juurikaan puhu homoista. 800 000 sanan joukosta löytyy vain seitsemän kohtaa, jotka voidaan tulkita homoja tuomitseviksi ja niissäkin tuomitaan lähinnä raiskaukset, prostituutio ja uskonnolliset kultit [1]. Kun esimerkiksi kristityt siteeraavat **Paavalin** Roomalaiskirjeestä ”Jumala on jättänyt heidät häpeällisten himojen valtaan”, he jättävät pois edeltävän ”he ovat vaihtaneet Jumalan kirkkauden ihmisten ja lintujen, nelijalkaisten ja matelijoiden kuviin”. Jälkimmäinen viittaisi siihen, että Paavalin tarkoitus oli lähinnä mustamaalata kristinuskon kanssa Roomassa suosiosta kilpailutta Isiksen kulttia.

Raamatun melko laimea homoiteema ei toki estä 2010 Homoillasta mainetta niittänyttä **Päivi Räsästä** kirjoittamasta 2004 ”Mieheksi ja Naiseksi hän heidät loi” -pamfletissaan [2]: ”Raamatun etiikka tässä kysymyksessä on vastustamattoman selkeä. Homoseksuaalisia suhteita pidetään selvästi Jumalan luoman seksuaalisuuden vastaisena toimintana, ei pelkästään Vanhassa testamentissa, vaan vielä voimakkaammin Uudessa testamentissa.” Räsänen puhuu Raamatusta ”Jumalan Sanana” ja väittää jopa, että ”Koko Raamattu on pohjimmiltaan Kristuksen sanaa”, vaikka Raamattu on ihmisten eikä juma-

lan kirjoittama eikä Jeesus sano homoista yhtään mitään.

Kun liberalisoitunut kirkkomme päätti viime kesänä ryhtyä Pride-tapahtuman kumppaniksi, twiittasi Räsänen [3] Roomalaiskirjeen tekstin kommentilla ”Miten kirkon oppiperusta, raamattu, sopii yhteen sen kanssa, että häpeä ja synti nostetaan ylpeyden aiheeksi?” Tämä johti poliisitutkintaan kiihotuksesta kansanryhmää vastaan. Marraskuussa valtakunnansyyttäjä **Raija Toiviainen** määräsi käynnistettäväksi toinen esitutkinta verkossa edelleen olevasta Räsänen 2004 pamfletista. Räsänen totesi haastattelussa että ”Teksti on edelleen ajankohtainen ja seison sen takana.”

Jokaisella ihmisellä on perusihmis-oikeus päättää itse seksuaalisuudestaan ilman julkista häpäisyä ja tuomioita. Tilanteessa on vielä parantamisen varaa, sillä itsemurhariski seksuaalivähemmistöihin kuuluvilla nuorilla on moninkertainen, puhumattakaan ahdistuksesta, itseinhosta ja yksinäisyydestä, jotka homouden tuomitseva ilmapiiri aiheuttaa. On hyvä, että nyt homoja lyttävät eivät voi enää yhtä helposti vetäytyä suojaan raamatunlauseiden taakse. ”Raamattu-siteeraus voi olla rikos”, sanoo Toiviainen.

Syy Räsänen takertumiseen homokysymykseen valkenee hyvin hänen pamfletistaan: ”Luottamus Jumalan sanaan ja evankeliumin ilo ja varmuus kulkevat käsi kädessä. Jos Jumala ei ole pyhä Jumala, joka tuomitsee Raamatussa kerrotulla tavalla synnin – myös homoseksuaalisen käyttäytymisen kohdalla, miksi Ju-

malan Pojan täytyi kuolla?” Kysymykseen on kuitenkin helppo vastata: Ei ole mitään hyvää syytä miksi ”Jumalan Pojan piti kuolla”, Jeesus ei edes ollut jumalan poika, ja Raamattu on hyvin epäluotettava ihmisten tuotos. Ei ole mitään hyvää syytä miksi jumala tuomitsisi homot, vaikka olisikin olemassa, vielä vähemmän paljastuessaan mielikuvitushahmoksi.

Räsänen kumppaneineen eivät homojen ahdistuksesta tunnu piittaavan. Kun hiljattain väittelin aiheesta lestadiolaisen tuttavani kanssa, tämä totesi tyylysti: ”Seksuaaliselle suuntautumiselle ei voi mitään, mutta sille voi, eläkö sen mukaisesti. Niin kauan kuin Pyhän Hengen voimasta ihminen taistelee syntiä vastaan, hänelle kuuluu armo.” Homojen siis pitäisi ”vain” taistella seksuaalista suuntautumistaan vastaan välttyäkseen tuomiolta - ei hyvä. Tällainen tiukkuus homokysymyksessä repii kirkkoa hajalle monien hylätessä uskonnon saadakseen vapauden sen suvaitsemattomuudesta. Tässä piileekin homovastaisen pilven kultareuna: sen johtaessa yhä useammat uskonnottomiksi menettää uskonnon tuomitseva ilmapiiri vähitellen otetaan.

[1] ”Biblical Passages Used to Condemn Homosexuality”, Robert K. Gnuse, <https://bit.ly/38edErh>

[2] ”Mieheksi ja Naiseksi hän heidät loi”, Päivi Räsänen, <https://bit.ly/39vbO5t>

[3] <https://twitter.com/paivirasanen/status/1140693636176384011>

USKONTOKUNTIIN KUULUMATTOMAT VANHEMMAT

Syksyllä 2019 useiden lapsiperheiden vanhemmat rohkaistuivat aikaisempaa laajemmin ja aktiivisemmin puuttumaan kokeamaansa syrjintää koulussa tai päiväkodissa. Tätä tuki uskonottomien vanhempien perustama facebook-ryhmä.

Uskonottomien vanhempien fb-ryhmässä koottiin syksyllä noin 70 tosikertomusta elävästä elämästä päiväkodeissa ja peruskou-

luissa. Monessa tapauksessa ongelmiin saatiin tukea, ennen muuta toisilta ryhmän jäseniltä mutta myös Kantelupukilta tai vapaaajatteliijoilta. Nuo kertomukset on toimitettu myös Opetushallitukseen ja opetus- ja kulttuuriministeriöön.

Ongelmiin ei voida helposti puuttua järjestön toimesta, mikäli lapsen huoltajat eivät ole itse mukana. Kanteluita voi kuitenkin lo-

pulta tehdä myös nimettömänä, Kantelupukin toimesta. Kantelut ovat pääsääntöisesti johtaneet ratkaisuihin, joissa oikeudenvalvoja, aluehallintovirasto AVI tai eduskunnan oikeusasiamies, ovat tukeneet kantelijoiden kantaa ja kehottaneet päiväkotia tai koulua korjaamaan toimintaansa.

PERUSTIETOA ELÄMÄNKATSOMUSTIEDOSTA -VIDEO

Hyvän videon on tuottanut Filosofian ja elämäntutkimustieteen opettajat FETO ry. Jakoon: <https://www.youtube.com/watch?v=aX9KRQXLY74>

ET on taitoaine! Se antaa valmiuksia oppilaalle OMAN maailmankatsomuksen ja elämäntutkimuksen kehittämiseen. Toki tietoa ei sisälly opetussuunnitelmaan. Lukuvuoden vaihteessa peruskoulun oppilas, joka ei kuulu kirkkoon, voi vaihtaa katsomusainetta

eli huoltajat voivat siirtää lapsensa uskonnosta ET-opetukseen. Ilmoitus on parasta tehdä jo ennen kesälomaa, mutta voi sen tehdä kesäläkin, mieluiten ennen koulun alkua.

Kun huoltajat erottavat lapsen kirkosta, vaihto uskonnosta ET-opetukseen voi tapahtua myös lukuvuoden aikana. Vaihto elämäntutkimustietoon on suositeltavaa sekä oppilaan edun kannalta että katsomusvapauden ja yhdenvertaisuuden edistämisen kannalta.

VIDEOITA ON VAPAA-AJATTELIJAIN TOIMINNASTA

Tallenne **Esa Ylikosken** luennosta Uskonottomien oikeudet ja palvelut kehdestä hautaan, Vantaan aikuisopisto 6.11.2019. Haku: Youtube Lähiradio Monivisio Uskonottomien oikeudet kehdestä hautaan. <https://www.youtube.com/watch?v=nquXF8j0DbM>

Tallenne Esa Ylikosken luennosta Hyvää elämää uskonottomasti Helsingin aikuisopistossa 23.1.2019. Haku: Youtube Lähiradio Monivisio Hyvää elämää uskonottomasti. <https://www.youtube.com/watch?v=aMehYqQsZRU>

Tunnustukseton tilaisuus ennen valtiopäivien avajaisia 5.2.2020 Pikkuparlamentissa, järjestäjänä Vapaa-ajattelijain liitto ja Suomen Humanistiliitto. Haku: Youtube Lähiradio Monivisio Tunnustukseton tilaisuus ennen valtiopäivien avajaisia. <https://www.youtube.com/watch?v=qIUkQVZVlfQ>

Kirkon ja valtion suhde -tilaisuus 4.2.2020, järjestäjänä Suomen Humanistiliitto ja Vapaa-ajattelijain liitto YK:n uskontojen ja katsomusten yhteisymmärrysviikolla. Tallenne kommenttipuheenvuoroista (**Satu Honka-**

la, Jyri Komulainen, Tuomas Kurttila ja Esa Ylikoski) paneelissa. Haku: Youtube Lähiradio Monivisio VALTION JA KIRKON SUHDE Osa2. Kommenttipuheenvuorot <https://www.youtube.com/watch?v=4bViMcfB1ws&t=1s> sekä TT Leena Sorsan alustus. Haku: Youtube Lähiradio Monivisio Kirkko ja Valtio. Osa1/2. Leena Sorsa. https://www.youtube.com/watch?v=-4wUkFr1_TI&t=1s

Tallenteisiin pääsee hakupalvelulla; kirjoita kenttään tilaisuuden nimi ja youtube Lähiradio Monivisio.

ENGLANNINKIELISTÄ TEKSTIÄ VAPAA-AJATTELIJOISTA

Freethinkers in Finland - englanninkielinen teksti vapaa-ajatteliijoista Suomessa: <http://vapaa-ajattelijat.fi/blog/2020/02/16/freethinkers-in-finland/>

Vapaa-ajattelijain liiton pääsihteerin **Ylikosken** haastattelu Kanadan ateistien verkkosivulla: <https://www.canadianatheist.com/2019/07/ylikoski-jacobsen/>

YHDENVERTAISUUSUUNNITELMIEN PÄIVITTÄMINEN

Melko uuden yhdenvertaisuuslain edellyttämässä yhdenvertaisuussuunnitelmissa on havaittu puutteita - eli loistavia kehittämis- ja konkreettisoitimahdollisuuksia. Virikettä siihen löytyy verkossa: <http://vapaa-ajattelijat.fi/blog/2019/05/09/mita-vikaa-yhdenvertaisuussuunnitelmissa/>

Yhdenvertaisuuslaki velvoittaa koulua edistämään lapsen pääsyä oikeuksiinsa. Syrjinnän sijaan elämäntutkimustiedon opetuk-

seen oikeutetun lapsen ET-opetukseen pääsyä tulee suosia tarvittaessa myönteisin erityistoimin.

Esimerkiksi jos eka luokalle olisi ET-opetukseen tulossa vuosi toisensa jälkeen vain 1-2 oppilasta, rehtori voisi kertoa 2. ja 3. luokan oppilaiden vanhemmille, että nyt 1-3 luokkien ET-ryhmä voidaan muodostaa, kun 1. luokalle on tulossa ET-oppilas tai kaksikin.

HALLINTO-OIKEUS HYLKÄSI KAPPELIVALITUKSET

Helsingin ja Turun hallinto-oikeudet ovat hylänneet valitukset, jotka liittyivät seurakuntien hautausmaiden syrjivään käytäntöön kieltää uskonottomat hautajaistilaisuudet hautausmaan ja krematorion kappelissa.

Valitus koski tapauksena Porin seurakuntien hautausmaan menettelyä ja sen lisäksi Kirkkohallituksen hautausmaalle antamaa suositusta. Hautaustoimilain mukaan seurakuntien hautausmaat hoitavat Suomessa yleistä hautaustoimea, ja ainoastaan niitä avustetaan valtion budjetista noin 20 euroa/kuntalainen/vuosi.

Hallinto-oikeus katsoi valittajan selvityksen pohjalta, että ”asiasa on katsottava syntyneen valittajan vakaumukseen perustuvaa välitöntä syrjintää koskeva syrjintäolettaama”.

Tämä syrjintäolettaama kuitenkin katsottiin kumoutuneen, koska kirkolle on perustuslaissa turvattu itsehallinnollinen asema ja kappeliin käyttämisestä säädetään kirkkolailla, kirkkojärjestyksellä ja kirkon omilla ohjeilla, jotka perustuvat kirkon näkemykseen evankelis-luterilaisen uskonnon tulkinnasta, ja seurakunta saa päättää tilojensa käytöstä. Kumoutuminen nojaa yhdenvertaisuuslain 11 §:ään: ”Erlainen kohtelu ei ole syrjintää, jos kohtelu perustuu lakiin ja sillä muutoin on hyväksyttävä tavoite ja keinot tavoitteen saavuttamiseksi ovat oikeasuhtaisia.”

Oikeus siis totesi, että syrjintää oikeastaan on, mutta koska nykytilanteesta on säädetty kirkkolailla ja kirkon säädöksillä, syrjintä ei olekaan syrjintää. Lisäksi syrjinnällä on hyväksyttävä tavoite, siis ilmeisesti kirkon jäsenten etuoikeus yleisen hautausmaan lämpimiin tiloihin. Hautaustoimilaki ei säädä kappelien käytöstä mitään.

Uskonottomia syrjivän tilanteen lopettamiseen hautaustoimessa tarvitaan näin ollen lainsäädännöllisiä toimia. Hautaustoimilaikiin voidaan tehdä yhdenvertaisuutta lisääviä muutoksia. Kuntien ja maakuntien tehtäviin voidaan ottaa siviilihautajaisten pitopaikkojen eli seremoniatilojen tarjoaminen. Niiden tulisi ottaa tehtäväkseen myös uusien krematorioiden perustaminen. Vapaa-ajattelijain hautausmaita aletaan tukea.

Miten menetellä siviilihautajaisten järjestämisessä?

Mainittakoon, että osa seurakuntien hautausmaista sallii uskonottomien hautajaistilaisuuksien pitämisen kappelissaan. Niiden käytölle siviilihautajaisiin on ollut kysyntää, koska perinteisen hautajais-tavan mukaan ennen arkkuhautausta tai ennen arkun tuhkaukseen

luovuttamista on ollut hautajaistilaisuus. Kirkollisesti siihen on kuulunut papin siunaus ja siviilihautajaisissa uskonnoton muistopuhe. Lisäksi mahdollisesti musiikkia sekä osallistujien muistosat seppeleiden ja kukkien laskun myötä. Muistotilaisuus on ollut erikseen.

Siviilihautajaisten käytännöt ovat hakeneet uusia muotoja varsinkin niillä paikkakunnilla, joissa seurakunnan hautausmaan kappelilla ei saa käyttää ja joissa ei ole Vapaa-ajattelijain yhdistyksen ylläpitämää hautausmaata.

Yksi tapa on ollut pitää laajempi hautajaistilaisuus vasta vainajan tuhkaamisen jälkeen. Siihen on voinut liittyä tuhkaurnan lasku tai tuhkan siroittelu sekä muistotilaisuus sisätiloissa. Vainajan hyvästely tuhkaukseen on silloin tehty vain lähimpien toimesta. Muistotilaisuus on voitu pitää hautajaistilaisuutena myös ilman että siihen on liittynyt mitään tuhkan laskua.

Periaatteessa on mahdollista pitää hautajaistilaisuus, jossa vainaja on arkussa, myös krematorion ja hautausmaan ulkopuolella sopivassa tilassa. Onhan ruumisautossa pyörät, ja hautajaistilaisuuden jälkeen arkku voidaan viedä krematorioon tai arkkuhautauspaikalle. Sopivia tiloja olisi syytä selvittää, jos niitä ei ole tiedossa. Hautajaiset voivat jatkaa muistotilaisuutena samassa tai toisessa paikassa.

”Ei tupata, jossei tykätä”

Miten voi järjestää siviilihautajaiset niin, että ei ole missään tekemisissä kirkon hautausmaan kanssa tai mahdollisimman vähän, vain krematorion kanssa?

1. Hautauksen voi toimittaa Vapaa-ajattelijain hautausmaalla, joko arkkuhautauksena, uurnan laskulla tai siroittelua käyttäen. Osa näistä hautausmaista on vain uurnahautauksia ja tuhkan siroittelua varten.

2. Jäähvyäistilaisuuden voi järjestää Helsingissä tunnustuksettomassa Hietaniemen krematorion kappelissa. Tuhka voidaan sirotella muistolehtoon taikka hautausmaiden ulkopuolelle maa- tai vesialueen omistajan luvalla.

3. Vainajan hyvästely ja hautajaistilaisuus ovat seurakunnan hautausmaan ulkopuolella ja ainoastaan tuhkaus suoritetaan seurakunnan hautausmaan krematoriossa. Tuhka voidaan sirotella hautausmaiden ulkopuolelle maa- tai vesialueen omistajan luvalla. Monin paikoin kunnat ja kaupungit ovat ilmoittaneet siroittelun sopivista vesialueista.

4. Tulevaisuudessa vainajan ruumiin käsittelyyn tulee muitakin menettelyjä kuin tuhkaus krematoriossa.

AVUSTUKSIA NUORISOJÄRJESTÖILLE

Opetus- ja kulttuuriministeriö jakoi nuorisolain mukaisia avustuksia noin sadalle järjestölle yhteensä liki 20 miljoonaa euroa. ”Nuori” tarkoittaa laissa alle 29-vuotiaasta eli määritelmä on aika lavea.

Meitä kiinnostavista järjestöistä Protu sai 160 000 €. Summa on kasvanut vuosien mittaan tasaisesti ja syy-

nä tähän lieenee yksinkertaisesti leiriläismäärän kasvu.

Selvästi kristillisistä järjestöistä suurimman potin eli noin miljoona euroa sai Nuori kirkko ry. Muita järjestöjä olivat mm. Herättäjä-yhdistys (18 000 €), Iso Kirja ry (10 000 €), Ortodoksisten nuorten liitto (49 000 €), Vapaakirkon nuoret (73 000 €) ja niin edelleen. Mui-

ta uskontoja joukossa oli vain Nuorten muslimien foorumi 37 tuhannella euroa.

Kaikista järjestöistä suurimman potin, noin puolitoista miljoonaa, sai partioliike. Nykyisellään sen voi vielä laskea kristilliseksi, mutta tämä on muuttumassa kun mm. partiolupauksesta poistuu isolla alkukirjaimella oleva ”Jumala”-sana.

SELMA VILHUNEN: HAASTEENA ON OPPIA RAKASTAMAAN

– VIRALLISTETAANKO TUNNUSTUKSETON TILaisuUS VALTIOPÄIVIEN AVAJAISPÄIVÄN OHJELMAAN?

”Haastetta, jonka edessä seisomme ihmiskuntana, voisi mielestäni nimittää myös haasteeksi oppia rakastamaan enemmän, ja rakastamaan paremmin.” Näin sanoi juhlapuheessaan elokuvaohjaaja **Selma Vilhunen** helmikuussa Tunnustuksettomassa tilaisuudessa ennen valtiopäivien avajaisia.

Vapaa-ajattelijain liiton ja Suomen Humanistiliiton järjestämä tilaisuus pidettiin nyt neljännen kerran samaan aikaan kuin jumalanpalvelus Tuomio-kirkossa. Paikka oli vaihtunut Musiikkitalosta eduskunnan Pikkuparlamentin tiloihin.

Tunnustukseton tilaisuus 5.2.2020 oli yhä epävirallinen. Viiden kansanedustajan tehtyä aloitteen tilaisuuden virallistamisesta eduskunnan puhemiesneuvosto asetti syksyllä 2019 juh-lamenotoimikunnan. Se käsittelee kesäkuun loppuun mennessä muun muassa valtiopäivien avajaispäivän ohjelmaa ja eettisen tunnustuksettoman tilaisuuden asemaa.

Tilaisuudessa puhui elokuvaohjaaja Selma Vilhunen ohella alueja kulttuurintutkimuksen professori **Jussi Pakkasvirta**. Musiikkia esitti **Maija Kauhanen**, kantele, lyömäsoittimet, laulu. Juhlapuhujat ovat tilaisuuksissa olleet perinteisesti tieteen ja taiteen parista, niin tälläkin kertaa. Musiikkiesityksessä instrumenttina on ensi kertaa kannel - aiemmin huilu ja sello, piano ja kitara.

Avaus- ja päätössanat esittivät järjestäjien edustajina Suomen Humanistiliiton puheenjohtaja **Irma Peiponen** ja Vapaa-ajattelijain liiton pääsihteeri **Esa Ylikoski**.

Elokuvaohjaaja **Selma Vilhunen** aloitti juhlapuheensa ilmastomuutoksen haasteista ja totesi **Naomi Kleiniin** viitaten, että niiden ratkaisemiseksi tarvitsemme koko ihmiskunnan tule-mista yhteen, ponnistelemaan yhteisen päämäärän eteen. Siinä tarvitaan rakkautta. Julkaisemme alla pääosan Vilhusen puheesta.

Rakkauden harjoittelu vaatii rohkeutta

”On eräs asia, joka leijuu kaiken tämän puheen yllä. Ilmiö, jolla on valta muuttaa elämämme suuntaa. Sen nimi on rakkaus. Haastetta, jonka edessä seisomme ihmiskuntana, voisi mielestäni nimittää myös haasteeksi oppia rakastamaan enemmän, ja rakastamaan paremmin.

On mahdollista, että vaikka opsimme rakastamaan ja löytäisimme rauhan, elämä maapallolla muuttuu silti hyvin vaikeaksi, ellei mahdolltomaksi. Silloinkaan uusi oppimme ei menisi hukkaan. Sillä pohjimmiltaan, mitä muuta me toivomme tältä kaikelta, kuin sitä että saisimme elää rakkaudessa ja yhteydessä toisiin ihmisiin?

Yhdysvaltalainen kirjailija ja ajattelija **Bell Hooks** kirjoittaa kirjassaan ”Rakkaus muuttaa kaiken”, että länsimaisen ihmisen kokeman ahdingon ja turvattomuuden ytimessä on rakkauden puute. Hän kuvaa tilannetta, jossa suurin osa meistä ei oikeastaan tiedä mitä rakkaus on, eikä ole koskaan oppinut, miten rakastetaan tai otetaan vastaan rakkautta.

Hooksin mukaan meitä johtaa harhaan virheellinen käsitys siitä, että rakkaus olisi jotain, joka vain on, meistä riippumatta ja meidän ulkopuolellamme. Jotain joka tapahtuu meille, jos on tapahtuakseen - sen sijaan että se olisi aktiivinen valinta ja sitoumus toimintaan.

Toinen harhakäsitys, josta Hooks kirjoittaa, on että me usein ajattelemme, että rakkauteen kuuluu myös kärsimys. Moni on kasvanut aikuiseksi perheessä, jossa lämpöä, myötätuntoa ja kannustavaa läsnäoloa onkin yhtäkkiä seurannut emotionaalinen hylkääminen, häpeään saattaminen, ehkä jopa väkivalta. Sosiaalistumme uskomaan, että rakkaus on ristiriitaista ja tuskallista. Opimme pikemminkin selviytymään elämästä häpeän ja pelon vallitessa, sen sijaan että oppisimme avautumaan ja kurottamaan kohti lähimmäistä.

Hooks itse on lainannut määritelmän rakkaudelle maanmiehensä, psykiatri **M. Scott Peckin** kirjasta

Rakkauden psykologia. Peck määrittelee rakkauden ”tahdoksi avartaa itseään oman ja muiden henkisen kasvun ravitsemiseksi”. Peck myös luettelee joukon rakkauden ainesosia, joita kaikkia tarvitaan, jotta rakkaus voisi kukoistaa. Niitä ovat huolenpito, kiintymys, huomioon ottaminen, kunnioitus, sitoumus, luottamus sekä rehellisyys ja avoin kommunikaatio.

Lista on pitkä ja vaativa. Hooksin sanoma onkin, että meidän tulisi ymmärtää, että rakastaminen ei ole vain tila, johon humpsahdamme, vaan se on taito, jonka harjoittelu vaatii rohkeutta ja elämänmittaista sitoutumista.”

Rakkaus on jännittäväyydessään vailla vertaa

”Kenties suurin kompastuskivi rakastamisen tiellä on kuitenkin kyvyttömyytemme kohdata oma heikkoutemme ja keskeneräisyytemme.

Rakastamista tapahtuu siellä, missä kokonainen ihminen saa nähdä toisen kokonaisen ihmisen, ja katsoo tätä hyväksyvästi. Silloin näkyväksi tulee myös kaikki se, mikä meissä on heikkoa ja kyvytöntä, tyhmää, yksinäistä ja häpeällistä. Moni haluaa ummistaa siltä kaikelta silmänsä, koska ajattelee, että rakkaudetonkin elämä on parem-

pi kuin oman heikkouden kanssa räpistely.

On paljon helpompaa valita selviytymiskeinokseen viha tai vallankäyttö rakkauden sijaan. Oma identiteettiä on helpompi rakentaa etsimällä toiselta eroavaisuuksia ja pilkkaamalla häntä virheistä sen sijaan, että etsisi sitä mikä on yhteistä. Yhteisen maaperän rakentaminen ja uusien, yhteisten toimintatapojen löytäminen tarkoittaa aina itsensä asettamista alttiiksi arvostelulle. Paljon vaivattomampaa on vain sulkea ovi ja jatkaa sitkeää vihaamista.

Etenkin silloin, jos toinen on heikko, tai vaikkapa vain muistuttaa meitä heikkouden olemassaolosta, houkutus torjua hänet on suuri, koska hänen heikkoutensa muistuttaa meitä omastamme.

Draamakirjallisuuden parissa toistetaan usein sellaisia sanoja kuin konflikti, jännite, tragedia, katharsis. Usein ajatellaan, että kiinnostava kertomus syntyy onnettomuudesta, rikkomuksesta, siitä kun jokin hajoaa. Monen kertomuksen alussa vallitsee paratiisinomainen tyytyväisyyden tila, jota sankari pyrkii puolustamaan pahojen voimien ilmestyessä uhkaamaan tuota paratiisia. Onnelliset tarinat päättyvät, kun sankari on onnistunut palauttamaan harmonian ja karkottamaan pahan.

Tällainen kertomusmuoto väittää, että rauha ja rakkaus olisivat jotenkin

itsestään selviä tiloja, pelkkää pahan poissaoloa, joissa ei oikeastaan tapahdu mitään kertomisen arvoista. Vain pahuus ansaitsee tarinansa.

En voisi olla enempää eri mieltä. Harmonia, rauha ja ihmisten välinen rakkaus ovat jatkuvaa kilvoittelua ja matkantekoa kohti suurta tuntematonta, jännittäväyydessään vailla vertaa. Me vain emme vielä tunne noita tarinoita erityisen hyvin.

Albert Einstein esitti 1900-luvun alussa, että kaikki on pohjimmiltaan energiaa. Energian määrä ei muutu, mutta se muuttaa olomuotoaan. Itämaisessa filosofiassa tämä periaate on tunnettu aina: kaikki on pohjimmiltaan yhtä.

Joskus mietin, onko vieraantuneisuutemme ja kipumme itse asiassa aavekipua? Sitä, että kun me paremman taidon puuttuessa ryhdymme kilpailemaan toisiimme vastaan, emme pysty samaistumaan toisen hätään, mutta silti tunnemme sen sisimmässämme? Mitä jos vastaus pahoinvointiimme onkin siinä, että olemme kaikki yhtä?

Mitä tapahtuisi, jos emme ajattelisi ainoastaan, että meissä kaikissa on yhtäläisyyksiä, vaan että me kaikki kuulumme yhteen ja olemme loppujen lopuksi samaa - ihmiset, eläimet, kaikki mikä elää ja pitää yllä elämää?

Näiden sanojen myötä toivotan teille kaikille oikein hyvää tulevaa vuotta eduskuntatyön parissa!”

VALTION SUHDE KIRKKOON UUSITTAVA

- AIKA UUELLE PARLAMENTAARISELLE KOMITEALLE

ARVOISA KANSANEDUSTAJA, Suomen evankelis-luterilaiseen kirkkoon kuuluvien osuus väheni viime vaalikaudella neljä prosenttiyksikköä, ja tällä vaalikaudella jäsenosuus alittaa pian 66,6 prosenttia. Kirkon tutkimuskeskuksen johtajan Hanna Salomäen mukaan "kirkon enemmistö-asema alittuu Suomessa viimeistään 2030-luvun puolivälissä, ehkä jo aiemmin." Helsingissä 50 prosentin raja ilmeisesti alittunee jo vuoden 2020 aikana.

Salomäen mukaan alle 35-vuotiaista suomalaisista vain neljännes sanoo uskovansa Jumalaan, toinen neljännes on epätietoisia ja puolet kertoo, ettei usko. Kasteiden osuus vähenee, aviopareista jo vuosia on enemmistö vihitty ilman pappia ja eniten eroavat nuoret. Kehitys on samanlaista muissakin länsimaissa.

Tarvitaan uusi Kirkko ja valtio-komitea valmistelemaan kirkon ja valtion eroa. Kirkon julkisoikeudellista erityisasemaa tulee tarkastella ihmisten yhdenvertaisuuden ja julkisen vallan neutraliteettiperiaatteen näkökulmista. Myös hautaus-toimen tulevaisuutta pitää pohtia uudelleen tasavertaisten palvelujen mahdollistamiseksi. Kirkon erillinen eläkevakuutusjärjestelmä vaatii huomiota.

Tämä kirjoitus kertoo tilastoja ja niihin pohjautuvia ennusteita. Kehityksen kulkua toiset pitävät hyvänä, toiset huonona. Olennaista on se, että kehitys on väistämätöntä ja siihen pitää varautua nyt.

Eroaminen jatkuu

Sekä eroakirkosta.fi-palvelun että kirkon omien tilastojen mukaan **erovirta on melko tasaista**. Suurin osa eroista ei linkity mihinkään yksittäiseen uutiin, vaan toisin voisi uutisista luulla. Esimerkiksi vuonna 2019 eroja oli yli 56 000, mutta eropiikkien osuus tästä oli vain joitakin tuhansia. Kääntäen, ilman kohujakin eroaminen jatkuu.

Erot keskittyvät selkeästi **nuorempiin ikäluokkiin** ja jonkin verran suuriin kaupunkeihin. Molemmat ryhmät ovat kulttuurisissa muutoksissa edelläkävijöitä. Tämäkin viittaa eroamisen jatkumiseen. Samankokoisista paikkakunnista enemmän erotetaan siellä, missä jo entuudestaan harvempi on kirkon jäsen. Tämä kertoo kirkosta eroamisen olevan itseään kiihdyttävä prosessi.

Muut tilastot tukevat samaa. Rippikoulun käyvien osuus nuorista on laskenut, ja hääpareista kirkollisesti vi-

hitään selvästi alle puolet. Kastettujen osuus syntyneistä laskee nopeammin kuin kirkkoon kuulumisen, mikä ennakoii tulevaa kehitystä merkittävästi. Kristillisten hautaustenkin osuus on laskenut vuosituhannen alkuun verrattuna.

Kirkkoon liittyminen on lähes pelkästään kirkkoon aiemmin kuuluneiden paluuta; ne joita ei vauvana liitetä kirkkoon eivät yleensä myöhemmin itse liity kirkkoon.

Suomalaisista noin yksi kolmannes sanoo uskovansa kristinuskon mukaiseen jumalaan. Nuorissa aikuisissa osuus on alle puolet eläkeikäisten osuudesta, rippikoululaisistakin vain kolmannes. Tästäkin voidaan päätellä kirkon jäsenmäärän yhä jatkavan laskuaan.

Kirkko itse tutkii säännöllisesti jäsentensä sitoutumista. Näiden tietojen mukaan katsomuksellista ja tapakulttuurista irtautumista tapahtuu koko jatkumolla. Jokaista eroavaa kohti siirtyy joku eroamisesta harkitsevien joukkoon. Eroajat eivät siis lopu.

Maallistuminen on myös yleisurooppalainen trendi. Pohjoismaissa on luterilaiseen kirkkoon kuuluvien prosenttiosuus vähentynyt vuodesta 2010 vuoteen 2018 seuraavasti:

Ruotsi 70,0 | 57,7; Norja 78,0 | 69,9; Tanska 80,4 | 74,7; Islanti 77,6 | 65,2

Suomessa muutos näkyy jäsenosuuden lisäksi muissakin tilastoissa; erityisesti kastettujen osuus laskee jyrkentyen; tässä luvut vuosilta 2008 ja 2018:

- ▶ jäsenten osuus 80,6 | 69,7; muutos 10,9 %-yksikköä
 - ▶ kastettujen osuus syntyneistä 82,4 | 64,9; muutos 17,5 %-yksikköä
 - ▶ kirkolliset vihkimiset 56,9 | 41,9; muutos 15 %-yksikköä.
- Vuoden 2019 lopussa kirkon jäsenten osuus oli 68,6 %, ja ilmeisesti vuoden 2021 lopulla kolmannes on kirkkoon kuulumattomia. Voimme toimittaa kaikista edellä mainituista asioista tarkemmat tilastot. Helpoiten lisätietoja saa osoitteesta val@vapaa-ajattelijat.fi.

Mitä tästä seuraa?

Konkreettista pohjaa keskustelulle jatkosta ja arvio muutosten kiireellisyydestä on mahdollista saada tilaamalla Tilastokeskukselta ennuste valtionkirkkoon kuuluvien osuuden kehittymisestä esimerkiksi vuoteen 2035 saakka.

Kirkon talous heikkenee jäsenten vähentyessä. Esimerkiksi kirkon mittava eläkevastuu on rakennettu olettaen kirkollisveron maksajia olevan tulevaisuudessakin runsaasti. Hautaus-toimi nojautuu lähes kokonaan Suomen evankelis-luterilaisen kirkon olemassaoloon.

Hautaus-toimilaki tulee saada yhdenvertaiseksi ja avata nykyinen kirkon monopolit. Maakuntien ja kuntien tehtäviin on perusteltua kuulua krematorioiden ja hautajais-

ten seremoniatilojen ylläpito niin, että kaikki voivat niitä syrjimättä käyttää. Nyt seurakuntien hautausmaiden kappeleita ei yleensä saa käyttää uskonnottomien hautajaistilaisuuksiin.

Valtiokirkkoasema eli julkisoikeudellinen erityisasema joudutaan purkamaan. Muutosta tukevat yhdenvertaisuus ja julkisen vallan neutraliteettiperiaate. Olennainen askel on poistaa kirkkolakia koskeva perustuslain 76 §. Jäsenmaksun perintä veromuotoisena on kohtuuton erityisetu.

On kaikkien etu, että muutos tapahtuu hallitusti. Tarvitaan uusi Kirkko ja valtio -komitea valmistelemaan kirkon ja valtion eroa.

ARVOISA KANSANEDUSTAJA,

halutessasi voimme toimittaa muita esimerkkejä valtion ja kirkon siteistä, joita joudutaan purkamaan seuraavien vaalikausien aikana. Tulemme mielellämme keskustelemaan kansanne näistä ja muista uskonnosta ja omantunnon vapautteen liittyvistä kysymyksistä. Olemme myös valmiita eduskuntaryhmämme sekä eduskunnan valiokuntien kuultavaksi.

Vapaa-ajattelijain Liitto ry

Antti Värri Esa Ylikoski
varapuheenjohtaja pääsihteeri

MURTUUKO KIRKON HEGEMONIA?

Raimo Rintamäki

Perustuslakivaliokunta katsoi 4.3.2020 antamassaan lausunnossa kirkolliskokouksen esityksen kirkkolaiksi perustuslain vastaiseksi ja antoi siitä kuusi valtiosääntöoikeudellista huomautusta, joiden vuoksi lakia ei voi ehdotetussa muodossa säätää. Lisäksi valiokunta teki lukuisia muitakin valtiosääntöoikeudellisia huomautuksia ja piti esitystä myös kokonaisuutena valtiosääntöoikeudelliseen kehikkoomme huonosti istuvana.

Vuoden 2000 perustuslakiin sisältyvän kirkkolain erityisen säätämisyjärjestyksen vuoksi eduskunta ei voi hyväksyä sen käsittelyssä nyt olevaa kirkkolakia. Koska säätämisyjärjestyksen mukaan vain kirkolliskokous voi esittää siihen muutoksia, esitys palaa kirkolliskokouksen käsiteltäväksi. Kirkkolain erityinen säätämisyjärjestys periytyy vuoden 1869 kirkkolaista nykyiseen valtiopäiväjärjestykseen.

Pitäisikö tästä kirkkolain erityisestä säätämisyjärjestyksestä kokonaan luopua? Perustuslakivaliokunta esitti asian selvittämistä jo vuonna 1993 antamassa lausunnossa. Sitä ei kuitenkaan tehty, eikä sitä esitetty tehtäväksi myöskään eduskunnassa nyt käsiteltävänä olevan kirkkolain valmistelun yhteydessä. Nyt antamassaan lausunnossa perustuslakivaliokunta piti tämän selvityksen tekemistä edelleen tar-

peellisena. Nykyinen kirkkolain säätämisyjärjestys ei useimpien asiantuntijoiden mukaan ole enää yhteensopiva valtiosääntömme perusajatuksen kanssa.

Julkisoikeuden professori Pauli Rautiainen kirjoittaa Perustuslakiblogissa näin: "Itse näkisin, että selvitystyöhön olisi ryhdyttävä. Samalla olisi hyvä laajemminkin pohtia, sopiiko kirkkolakiin kiinnittyvä evankelis-luterilaisen kirkon erityisasema enää 2000-luvun suomalaisen yhteiskuntaan. Olisiko aika aivan aidosti erottaa kirkko ja valtio toisistaan? Eikö monikulttuurisessa ja moniarvoisessa yhteiskunnassa kaikkien uskonnollisten yhdyskuntien säätely voisi perustua täysin samanlaisille oikeudellisille lähtökohdille?"

Olisikohan tuo 1903 hyväksytyn Forssan ohjelman ainoa toteutumaton vaatimus: "Uskonto on julistettava yksityisasiaksi. Kirkko on erotettava valtiosta ja kirkolliset sekä uskonnolliset yhdyskunnat katsottava yksityisiksi yhdistyksiksi, jotka itse järjestävät sisälliset asiansa. Uskonnonopetus on poistettava kouluista." nyt lähempänä toteutumista.

Tämäkään ei vielä takaa täydellistä ajatuksenvapautta, koska laeissa saattaa olla jääneenä uskonnoista peräisin olevia oikeuskäsityksiä ja viranomaiset voivat antaa uskonnollisten käsitystensä vaikuttaa päätöksentekoon. Kirkon ja valtion eron toteuduttua muodollisesti piisaa vielä puuhata todellisen ajatuksen- ja sananvapauden edistämistä.

PERHEJUHLAT – PUHUJANA VIERAAN PERHEEN JUHLISSA

Juhlapuhuja on mukana vieraan perheen elämänkaaren tilaisuuksissa: nimiäisissä, häissä ja hautajaisissa. Hän pääsee kurkistamaan perheen arkeen ja arvoihin ja auttaa perhettä luomaan omannäköisensä siviilijuhlan. Millainen on hyvä puhuja ja mitä kaikkea hänen tehtäviinsä kuuluu?

Teksti: Laura Mäntysalo ja Anneli Aurejärvi-Karjalainen

Kuva: Jukka Paavilaisen arkisto

HENKILÖKUVA UUDESTA PUHUJASTA

Jukka Paavilainen

KUKA OLET JA MIKÄ ON ELÄMÄNTILANTEESI?

Olen Jukka Paavilainen, juuri jäänyt eläkkeelle. Haastattelun aikaan vietän elämäni ensimmäistä eläkkeellä olon torstaipäivää. Puhujana aloittaessani olin toimitusjohtajana, joten pystyin välillä järjestämään työpäiviäni tilaisuuksien mukaan.

MIKSI RYHDYIT PUHUJAKSI?

Matka puhujaksi on ollut pitkä - se alkaa liki kymmenen vuoden takaa, kun hyvä ystävä joutui järjestelemään siviilihautajaisia ja etsimään tietoa ja apua. Hänen kokemuksensa Pro-Seremonioiden puhujasta oli niin lämmin ja hyvä, että joidenkin vuosien kypsyttelyn jälkeen lähdin etsimään tietoa, kuninka voisin itse toimia puhujana. Tiesin jo oman työurani perusteella, ettei ihmisten edessä puhuminen olisi minulle ongelma, ja sekulaarihumanistinen maailmankatsomuskin olisi sopiva.

Otin yhteyttä Pro-Seremonioihin ja kerrottuaani itsestäni sain kutsun osallistua seuraavan syksyn koulutukseen. Koulutuksesta sain pohjatiedot puhujana toimimiseen ja muiden puhujien mukana kuunteluoppilana kiertäminen antoi kuvan työn monipuolisuudesta, tutustutti eri tiloihin ja antoi selkeän kuvan, mitä kaikkea siihen kuuluu.

MILLAISIA YLLÄTYKSIÄ ON TULLUT MATKAN VARRELLA?

Mitään isoja yllätyksiä ei ole tullut - pitkä valmistautumisaika ensin itselleen ja sitten muiden puhujien mukana valmisti varsin hyvin siihen, millaisia tilaisuudet yleensä ovat. Yllättä-

vää on ehkä ollut se, kuinka helppoa perheiden kanssa on saada asiat toimimaan.

MIKÄ ON OLLUT PUHUJAN TYÖSSÄ KIEHTOVINTA?

Tässä työssä käydään ihmiselämän perusteita aika pohjia myöten ja se avaa hienon tilaisuuden avartaa omaa näkemystä ihmisytydestä. Työ on vahvasti ihmisten kohtaamista, ja joka kerta saa tutustua uusiin ihmisiin ja oivaltaa kuinka monenlaisia me ihmiset olemme.

KENELLE SUOSITTELISIT PUHUJAN TYÖTÄ?

Puhujalla tulee olla sekulaarihumanistinen elämäkatsomus, halu toimia ihmisten kanssa ja olla kiinnostunut ihmisistä ja ihmisytydestä. Ulospäinsuuntautuneisuus ei ole edellytys, puhujia on hyvin erilaisia, esiintymiskokemuksiaan ei ole haitaksi, mutta ei myöskään ehdoton edellytys - kyllä siinä kärryille pääsee.

MITÄ HALUAISIT LOPUKSI SANOA?

Tämä on valtavan antoisaa työtä: tekee puheen ja panostaa ja onnistuu ja näkee että on ihmisille avuksi, äärimmäisen palkitsevaa.

SEREMONIAPALVELU KÄYTÄNNÖSSÄ

Pro-Seremoniat on voittoa tavoittelematon palvelukeskus, jonka tarkoitus on tukea kaikkia halukkaita elämänkaaren tärkeitä taitekohtia uskonnotomasti, siviilitavalla.

Omatoimisille häiden, nimiäisten ja hautajaisten järjestäjille tarjoamme maksutonta neuvontaa, ja monelle perheelle jo erikseen tilattavat todistukset tuovat iloiseen juhlaan riittävästi "virallisuutta". Todistusten kappalehinta on vaatimattomat 3 euroa, ja mallitekstejä on parissa vuosikymmenessä kertynyt monella eri kielellä mitä erilaisimpiin tarpeisiin. Ellei jo olemassa olevista vaihtoehtoista muokkaamallakaan syntyisi juuri tälle kummimmumille, varaenolle tai morsiusneidolle sopivaa, aina voidaan räätälöidä kokonaan uusikin teksti.

Isompaa apua kaipaaville löytyy myös puhuja- ja musiikkipalvelua, näi-

tä tosin vain eteläisessä Suomessa. Juhlapuhujillamme on etuoikeus osallistua perheiden ja sukujen tärkeimpiin hetkiin. Puhuja ei kuitenkaan tee työtään yksin, vaan jokainen seremonia syntyy usean ihmisen yhteistyöllä, josta vain h-hetkellä esitettävä lopputulos näkyy koko juhlaväelle.

Puhujalta kuluu yhteen siviiliseremoniaan keskimäärin 7-8 työtuntia, joista valtaosa tulee käytettyä kauan ennen h-hetkeä. Ensin hän saa toimistolta perustiedot ja sopii asiakasperheen edustajan eli tilaajan kanssa suunnittelutapaamisen. Tapaamisessa perheen kotona hän saa ne tiedot ja toivomukset, joiden nojalla sitten luonnostelee puhe-/seremoniatekstin. Tilaaajan (ja toisinaan koko perheen) kommentoitua luonnoksen puhuja kirjoittaa tekstin valmiiksi. Juhlapaikalle hyvissä ajoin saavuttuaan hän

tarkistaa tilanteen, vahvistaa mahdolliset viime hetken muutokset ja sitten huolehtii tilaisuuden sujumisesta sovittulla tavalla, mukaan lukien oma/t puheosuutensa. Puhujan työaika kuluu myös edestakaisiin matkoihin, ensin tapaamiseen ja sitten itse tilaisuuteen. Tilaisuuden jälkeen hän vielä päivittää tekstin sen lopulliseen, toteutuneeseen muotoon.

Toimistonkin päässä on tehty töitä juhlan eteen: otettu tilaus vastaan, etsitty sille sopiva puhuja ja mahdolliset muusikot sekä valmistettu iloiseen juhliin todistukset tai hautajaisiin käsiohjelmat. Juhlan jälkeen vielä editoidaan puhujan lopullinen tekstiversio kirjalliseksi muistoksi sopivaan asuun ja laaditaan lasku, toimitetaan molemmat tilaajalle ja seurataan reskontraa, sekä tietenkin hoidetaan esiintyjien palkkiot viranomaistilityksineen.

OLISIKO MINUSTA PUHUJAKSI?

Yhteiskunnan maallistuessa yhä useampi katsomukseltaan uskonnoton olisi valmis myös viettämään perhejuhlansa uskonnottomina, jos kynnys on kyllin matala. Tämä tarkoittaa, että siviilijuhliin on oltava helposti saatavilla sekä tietoa että palvelua.

Pro-Seremonioilla on jatkuvasti tilaa uusille puhujille. Eniten kysyntää on pääkaupunkiseudulla, joskin kaikkein akuuteinta tarve on sen ulkopuolella. Lisäksi jo tarjonta itsessään luo kysyntää, ja yhdestä onnistuneesta juhlasta varsin todennäköisesti seuraa lähivuosina uusia juhlia. Jos siis lähiseudun hautaustoimistoilla eivät siviilihautajaisten järjestelyt tunnu vielä olevan ihan suvereenisti hallussa tai jos nimiäisten suosio tuttavapiirissäsi vaikuttaa kasvavan hitaasti, ehkä haluaisit ottaa asiakseksi nopeuttaa oman paikkakuntasi suotuisaa kehitystä - joko ihan vain siviilijuhlista tietoa jakamalla tai myös juhlapuhujan roolissa?

Valtaosa Pro-Seremoniain puhujista on löytänyt mukaan toimintaan taustajärjestöjemme (vapaa-ajattelijat, humanistit ja Protu) kautta. Toinen suosittu tuloreitti on oma tai läheisen myönteinen asiakaskokemus. Puhujakokelaillamme edellytämme kolmea asiaa: uskonnoton, sekulaarihumanistinen maailmankatsomus, palveluhenkisyys sekä hyvä suullinen ja kirjallinen esitystaito. Lisäksi elämäntilanteessa tulee olla tälle aatteelliselle sivutoimelle jonkin kokoinen rako, sillä varsinaiseksi leipätyöksi ei juhlapuhumisesta ikävä kyllä ole.

Jokainen toimii puhujana oman ehtimisensä mukaan: tarvetta on niin puolensataa puhetta vuodessa pitävälle kuin sellaisille, jotka pääsevät hätiin vain kerran silloin ja toisen tällöin. Ikärasismia esiintyy korkeintaan käänteisesti - elämäkokemus tuo puhujalle kaikupohjaa. Ja vaikka useimmat tilaisuudet ovat yhä kokonaan suomenkielisiä, monipuolisemmallekin kielitaidolle löytyy puhujan työssä käyttöä. Ruotsia ja englantia tarvitaan luonnollisesti eniten, mutta hienoa olisi vihdoin pystyä kunnolla auttamaan venäjänkielisissäkin seremoniatarpeissa...

Kun peruskriteerit täyttyvät, ensimmäinen askel kohti puhujaksi ryhtymistä on osallistuminen puhujakoulutusviikonloppuun. Kaksipäiväisessä (la + su) koulutuksessa käydään läpi muun muassa siviiliseremonioiden rakennetta, puhujan työn periaatteita ja laatuvaatimuksia, esiintymistekniikkaa sekä puhe-/seremoniatekstin laatimista. Tämän jälkeen puhujakokelaat kulkevat kokeneiden puhujien mukana juhlissa. Vasta tämän kuunteluoppilasuutteen jälkeen alkaa itsenäinen työ, jossa puhujalla on tietenkin edelleen sekä toimiston että puhujakollegoiden täysi tuki käytettävissään.

Seuraava puhujakoulutusviikonloppu pidetään loka-kuussa Helsingissä. Koulutus ruokailuineen on osallistujille maksuton. Lisätietoja koulutuksesta saa osoitteista pro-seremoniat@gmail.com, posti@pro-seremoniat.fi tai soittamalla 050 5904390.

PUOLUESARJA ALKAA: SDP

Jori Mäntysalo

Kirjoitus SDP:n suhteesta uskonnonvapauteen ja valtionkirkkojen etuoikeuksiin on helppo aloittaa. Vuonna 1903 puolue julisti silloin radikaalissa ohjelmassaan: *"Uskonto on julistettava yksityisasiaksi. Kirkko on erotettava valtiosta ja kirkolliset sekä uskonnolliset yhdyskunnat katsottava yksityisiksi yhdistyksiksi, jotka itse järjestävät sisälliset asiansa. Uskonnonopetus on poistettava kouluista."*

Jatko tämän jälkeen on vaikeampaa. Kenties selvimmin tämän tiivistää vuonna 2013 valmistunut puolueen laatima selvitys: *"Kirkon ja valtion eroa koskevia aloitteita on tehty säännöllisesti lähes jokaiseen puoluekokoukseen. Ne ovat vuoroin saaneet kannatusta ja vuoroin eivät. Puolueen yleisessä politiikassa kirkko ja valtio -kysymys ei ole viime vuosina millään tavoin merkittävästi esillä - -"*

Lähi vuosilta löytyy useitakin hyviä SDP:n yksittäisten edustajien kannanottoja. Esimerkiksi **Pauliina Viitamies** kysyi vuonna 2011 mihin toimenpiteisiin hallitus aikoo ryhtyä, että myös uskonottomien hautausmaatoiminta saa tarvitsemansa tuen. Vuonna 2015 **Tarja Filatov** totesi *"- olen iloinen siitä, että jatkossa lapsen uskonnollisesta asemasta päättäminen vaatii molempien vanhempien suostumuksen. - - kun emme ehkä vielä pääse siihen järjestelmään, jossa näistä asioista päätettäisiin vasta aikuisena ja henkilökohtaisesti."*

Vanhempi vedenjakaja oli äänestys rukouspäiväjuulistuksesta vuonna 2002. Silloisesta SDP:n ryhmästä vain 2 olisi säilyttänyt presidentin tehtävänä juulistuksen, 40 oli sitä vastaan.

Selvin vastakkainen esimerkki on **Erkki Tuomiojan** vastaus kirjalliseen kysymykseen vuonna 2012. Hän totesi, että sananvapauden ja jumalanpilkkalain "välillä ei voida katsoa olevan ristiriitaa". Tuomioja sanoi aiemmin olevansa ateisti

pitäessään juhlapuhetta Skepsis ry:n 20-vuotisjuhlassa, joten vastausta voi pitää yllättävänä.

Uskonnonvapaus.fi-sivun vaalikoneissa on kysytty tuleeko valtionkirkkojen verotusoikeus poistaa. Tällä kannalla SDP:n ehdokkaista oli 42 % vuonna 2015, viime vaaleissa vain 9 %. Toisaalta esimerkiksi jumalanpilkkalain kumoamisen kannatus kasvoi ja oli viimeksi jo 66 %. Vaalikoneen ongelma on vastaajajoukon painottuminen vähemmän tunnettuihin ehdokkasiin.

Henkilötasolla puolueen eduskuntavaaliehdokkaana ovat olleet sekä silloinen Vapaa-ajattelijain liiton puheenjohtaja että entinen piispa, viimeksi mainitun tunnetusti tullessa valituksikin. Ehkä tämä kuvaa myös jollain tapaa puolueen asemoitumista.

Tuorein demariuutinen on tietysti pääministerin valinta. Tiukassa kisassa hävinnyt **Antti Lindtman** on kertonut olevansa kirkon jäsen ja aina "sisäistäneensä Nasarettiläisen vuorisäärnan". Voittanut **Sanna Marin** puolestaan kehuu Pirkkalan seurakunnan nuorisotoimintaa, joskin osana kehua kertoo, ettei se ollut kovin uskonnollista. Kirkon jäsen Marin ei ole, koska hänen kastettaan ei jonkin teknisen virheen vuoksi aikanaan merkitty. Jotain toivottavasti kertoo se, ettei hän ole erikseen halunnut liittyäkään. Hyvä merkki on myös hänen ministeriksi tullessaan antamansa vakuutus valan sijaan.

Näyttää ilmeiseltä, että SDP jatkossakin enemmän tukee kuin vastustaa yksittäisiä tavoittamme esimerkiksi ET-opetuksen vapauttamisesta. Sen sijaan laajempaan remonttiin kirkon ja valtion suhteissa ei näytä vielä olevan halua.

Tämä on 8-osaisen sarjan aloitus. Vapaa Ajattelija tulee julkaisemaan katsauksen jokaisen eduskuntapuolueen suhteesta uskonnonvapauteen. Seuraavana vuorossa on Perussuomalaiset.

Keskustelua

VAPAA AJATTELIJAN TILAAJANA YLI 50 VUOTTA – MIETTEITÄNI

Elin fundamentalistiuskovaisen nuoruuden. Vapaa Ajattelija -lehti tuli minulle jo silloin. Kaikki numerot olen säilyttänyt. Olin töissä Lahdessa. Postinkantaja ihmetteli, kun samalle nimelle tuli VA, tiukan uskonnollisia lehtiä ja Tiedonantaja ym. Tämä tietynlainen monikatteisuus pohjusti myöhempien vaiheideni irtautumista ensin fundamentalismista, sittemmin kaikesta varsinaisesta uskosta. Minusta tuli skeptikko, agnostikko, vapaa-ajattelija.

VA monien muiden lähteiden rinnalla on johtanut keskeisiin kysymyksiin totuudesta, arvoista, olennaiseen pyrkimisestä. Myös siihen, ettei luonnontiede ole kaikki. Onko musiikki totta? Onko saduissa syvällisyyttä? Onko uskonnoissa jotain aidosti oikeaa?

Uskonnon käsite on perisynti. Itse käytän nykyään ilmaisua peruspaha. Sitä on mielestäni kaikki väkivalta, niin fyysinen kuin yhä lailla kaikki henkinen, katsomuksellinen pakottaminen, mihin tahansa suuntaan. Kirkkojen, uskontojen harjoittamalla yksin-/pakovallalla on vuosisatainen historia; jäljet pelottavat tänäänkin. Fundamentalistikristityt USA:ssa ovat räikeä esimerkki. Kuten ääri-islamistit ympäri maailmaa. Neuvostoliitto edusti militaristista ateismia. Natsi-Saksa toisenlaista aatteellista militarismia. Nämä ja hyvin monet muut ovat esimerkkejä PAKKOajattelusta.

Minulle VA on merkinnyt aatteellista suvaitsevaisuutta, VAPAA-ajattelua. Siihen kuuluu itse kunkin kulttuuristen juurien tiedostaminen, kunnioittaminen. Itselläni on luterilaisen uskonnon juuret. En ole minkään tasoon uskovainen, mutta olen ns. kulttuurikristitty, joka on eri asia kuin ns. nimikristitty. Lähipiirissäni heitä on monia, mutta myös kulttuurisia ateisteja.

Kunnioitan kaikkia, jotka näkevät juurensa, kunnioittavatkin niitä, mutta eivät ole vaatimassa muita, toisella tavalla näkeviä ajattelemaan omalla tavallaan. Vapaa-ajattelu ei hyväksy asetelmaa, jossa yritetään väkisin, voimalla pakottaa tai edes manipuloida aatteellisesti erilaisia omaan muottiin.

VA:n ydin on sen dialogissa. Sen puute näyttää karneitakin esimerkkejä tässä ajassa. Poliittisesti, yhteiskunnallisesti, kulttuurisesti, katsomusten välillä. Jo vanha kansa tiesi: Arvaa oma tilasi, anna arvo toisellekin. Arvaa oma suomalainen paikkasi, anna arvo niillekin, jotka eivät ole suomalaisia. Ja monta muunnelmasta tästä.

Tulen pysymään VA:n kestitilajana koko elämäni.

*Veli Toukomies
fil.maist., teol.maist.*

Vapaa ajattelijat

LIITTOKOKOUS KESÄKUUSSA

Vapaa-ajattelijain liiton sääntömääräinen liittokokous pidetään 13.-14. kesäkuuta 2020 Jyväskylässä. Liiton korkein päättävä kokous pidetään kolmen vuoden välein. Päätöksiä tekevät liiton jäsenyhdistysten valitsemat edustajat. Edellinen kokous oli vuonna 2017 Oulussa.

Kokous käsittelee kolmivuotiskertomuksen 2017-2020 sekä vuoden 2019 tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen, liiton tavoitteet ja strategian vuosille 2020-2023, kokoukselle tehdyt esitykset sekä tekee henkilövalinnat. Liittokokous valitsee liittohallituksen ja liittovaltuuston, kummankin toimielimen osalta ensin puheenjohtajan ja sitten niiden jäsenet ja varajäsenet. Samoin tilintarkastajan. Liittohallituksen puheenjohtaja on samalla liiton puheenjohtaja.

Näiden sääntömääräisten asioiden lisäksi työjärjestyksessä Jyväskylässä on liiton sääntöjen uusiminen. Sääntötyöryhmän valmisteleva ja liittohallituksen hyväksymä sääntöesitys on ollut esitarkastuksessa Patentti- ja rekisterihallituksessa (PRH), minkä vuoksi niitä voidaan alkaa soveltaa jo liittokokouksen aikana, mikäli säännöt ensin hyväksytään kokouksen alkupuolella. Sääntötyöryhmä esitys oli viime vuonna myös lausuntokierroksella yhdistyksissä

Mitään isoja muutoksia sääntöesityksessä ei ole. Toiminnan tarkoitusta ja toimintatapoja on yksinkertaistettu ja selkeytetty. Liittohallituksen ja liittovaltuuston kohdalla sääntöesityksessä siirrytään yleisvarajäseniin henkilökohtaisten varajäsenten sijaan. Yhdistysten edustusperiaate liittokokouksissa säilyy ennallaan. Yhdistys voi edelleen lähettää yhden edustajan alkavaa 50 jäsentä kohden liittomaksujen suorituksen perusteella.

Yhdistykset valitsevat edustajat kokouksiinsa kevään aikana. Etäisyyksien ja yhdistysten erilaisen taloustilanteen vuoksi liitto on budjetoitunut varoja kokousedustajien matka-, majoitus- ja ruokailukuluihin niin, että kaikilla yhdistyksillä on mahdollisuudet edustajiensa osallistumiseen.

Yhdistyksissä voidaan myös tehdä esityksiä eli aloitteita liittokokouksessa hyväksyttäväksi. Myös yhdistysten henkilöjäsenet voivat tehdä esityksiä suoraan liittokokoukselle, vaikka tuki voi esittää, että oma yhdistys tekisi toivoman

sa esityksen. Liittohallitus antaa yhdistysten ja niiden jäsenten tekemiin aloitteisiin lausuntonsa, joten liittokokouksen käsittelyn pohjana ovat saapuneet aloitteet ja niitä koskevat lausunnot.

Yhdistyksissä voidaan myös käsitellä ja tehdä esityksiä liiton toimihenkilöistä, puheenjohtajasta, valtuuston puheenjohtajasta sekä liittohallituksen ja valtuuston jäsenistä ja varajäsenistäkin. Yhdistysten jäsenet voivat itse ilmoittaa kiinnostuksestaan luottamustehtäviin. Liittohallituksessa on ollut esillä nimetä henkilövalintoja valmisteleva työryhmä, joka kartoittaa suostumuksia ja ehdotuksia. Liitolle on tulossa uusi puheenjohtaja, koska nykyinen ei ole enää käytettävissä tehtävään.

Liiton tavoitteet ja strategia vuosille 2020-2023 -asiakirjasta on jo tammikuussa lähetetty ensimmäinen luonnos kommentoitavaksi yhdistyksiin sekä nettisivuille, tiedotus-sähköpostilistalle ja facebook-ryhmään. Julkaisemme lehden tässä numerossa asiakirjaa valmistelevan työryhmän esityksen edelleen jatkuvaa keskustelua varten.

Yhdistykset voivat nimetä kokoukseen myös seuraajia. Seuraajien matka-, majoitus- ja ruokailukuluista vastaa seuraaja itse tai mahdollisesti hänet lähettänyt yhdistys. Tiedustelut seuraaja-asiasta ja tietenkin yhdistyksen muusta valmistautumisesta voi osoittaa oman toimialueen yhdistykselle.

Yhdistyksille ja niiden valitsemille edustajille lähetetään erikseen informaatiota ja järjestelyihin tarvittavia kyselyitä. Järjestelyistä Jyväskylässä voi kysyä myös Keski-Suomen yhdistykseltä. Siitä sekä muusta kokousvalmistelusta voi tietenkin kysyä Vapaa-ajattelijain liitosta mm. pääsihteeriltä. Esimerkiksi kolmivuotiskertomus 2017-2020 on tarkoitettu julkaista liiton tiedotuskanavilla.

Seuraava Vapaa Ajattelija -lehti 2/2020 ilmestyy pian liittokokouksen jälkeen, kesäkuun lopulla. Kerromme siinä kokouksen tunnelmista, henkilövalinnoista ja muista päätöksistä varsin tuoreeltaan. Luonnollisesti myös liiton tiedotussähköpostilistalla, nettisivuilla, facebook-sivuilla ja -ryhmässä kerrotaan kokouksesta.

TAVOITTEET JA STRATEGIA SEURAAVAKSI LIITTOKOKOUSKAUDEKSI 2020-2023

– KESKUSTELU JATKUU UUDEN VERSION POHJALTA

Alla julkaisemme keskusteluun III luonnoksen **Vapaa-ajattelijain liiton tavoitteet ja strategia 2020 – 2023** -asiakirjaksi, joka on tarkoitettu hyväksyä liittokokouksessa 13.-14.6.2020. Asiakirjasta ovat jo aiemmin olleet keskustelussa luonnokset I ja II. Valmistelemaan työryhmään ovat kuuluneet Marko Lakkala, Pertti Periniva ja Esa Ylikoski.

Työryhmä on lehden aikataulusiistä valmistellut 10.3. alla olevan luonnoksen III, joka julkaistaan tässä Vapaa Ajattelija -lehdessä. Liittohallituksen on tarkoitus 21.3. hyväksyä oman esityksensä. Yhdistykset ja niiden yksityiset jäsenet sekä muut vapaa-ajattelun ja toiminnan edistämisestä kiinnostuneet voivat edelleen lähettää kommenttejaan ja ehdotuksiaan myös työryhmän jäsenille tai pääsihteerille (esa.ylikoski@vapaa-ajattelijat.fi, p. 0504685332) suoraan.

1. Toiminta-ajatus

Vapaa-ajattelijain liitto on uskonottomien edunvalvonta-, ihmis- oikeus- ja kulttuurijärjestö, joka perustaa toimintansa tiedepohjaiseen ja rationaaliseen ajatteluun sekä humanistisiin arvoihin. Liitto toimii osana kansainvälistä sekulaaria humanistista liikettä ja on puoluepoliittisesti sitoutumaton.

- Liitto edistää ajatuksen, uskonnon ja katsomuksen vapautta, yhdenvertaista, syrjimätöntä kohtelua uskonnosta tai vakaumuksesta riippumatta sekä julkisen vallan katsomuksellista neutraalisuutta.
- Liitto edistää sekulaaria yhteiskuntaa sekä sekulaaria tapakulttuuria ja siviiliseremoniapalveluja.
- Liitto edistää tiedepohjaista todellisuuskäsitystä, rationaalista ja kriittistä ajattelua sekä sekulaaria humanistista etiikkaa ja elämäntutkimusta.

2. Visio

Vapaa-ajattelijain tavoittelema Suomi on sekulaari valtio ja yhteiskunta, jossa

- valtio ja kunnat ovat uskonnollisesti ja katsomuksellisesti tunnustuksettomia ja samalla sitoutuneita YK:n julistuksen määrittelemiin ihmisoikeuksiin,
- kasvatus ja koulutus nojautuvat tieteseen, rationaalisuuteen, kestävään kehitykseen ja sekulaareihin humanistisiin arvoihin
- ihmis- oikeuksia ja erityisesti lasten ja nuorten oman identiteetin rakentamista kunnioitetaan,
- kansalaistoiminnan ja -järjestöjen rooli on tärkeä vapaassa, vuorovaikutteisessa demokraattisessa yhteiskuntakehityksessä,
- Vapaa-ajattelijain ja muiden sekulaarijärjestöjen toiminnalla on merkittävä rooli sekulaarin kulttuuriin palvelurakenteiden edistämisenä ja tuottajana.
- Suomi toimii valtiona kansainvälisesti ihmis- oikeuksien puolesta, myös uskonottomiin kohdistuvien ihmis- oikeusloukkausten lopettamiseksi.

3. Arvot

Liiton yhteiskuntapoliittiset ja kulttuuriset tavoitteet ovat ihmis- oikeusperustaisia. Liitto noudattaa omassa toiminnassaan perus- ja ihmis- oikeuksia sekä niiden yleisinhimillisiä arvoja, kuten ihmisyyteen kuuluvat yksilön ja ajatuksen vapaus, yhdenvertaisuus, tasa-arvo sekä vastuu lähimmäisestä ja ympäristöstä.

Ihmisten erilaisuuden hyväksyminen ja kunnioitus liiton omassa toiminnassa on keskeisiä arvojamme. Vapaa-ajattelijayhdistykset yhdistävät yhteisesti sovitujen ja sovitavien tavoitteiden puolesta monenlaisia ihmisiä, joilla on erilaisia perusteita ja painotuksia niin Vapaa-ajattelijain toimintaan kuin yhteiskuntapolitiikkaan.

Kaikilla vapaa-ajattelijajoilla on yhdistyksessään yhdenvertaiset mahdollisuudet osallistua ja vaikuttaa toimintaan.

4. Strategiset perustavoitteet

4.1 KIRKKO JA VALTIO EROTETAAN

Asetetaan kirkko ja valtio -komitea valmistelemaan kirkon ja valtion erottamista. Evankelis-luterilaisen ja Ortodoksisen kirkon julkisoikeudellisen erityisasema puretaan; kirkkolain ja Perustuslain 76 § erityisratkaisut lopetetaan. Kirkot päättävät omista säännöistään muiden yhteisöjen tapaan. Kirkollisverojarjestelmä ja kirkon monopoliasema hautaus- toimissa lopetetaan. Uskontoa tai sen puuttumista koskeva merkintä väestörekisterissä lopetetaan.

Valtio ja kunta kunnioittavat julkisen vallan neutraliteettiperiaatetta, ihmisten yhdenvertaista kohtelua uskonnosta tai vakaumuksesta riippumatta. Mitään uskonnollista tai katsomuksellista yhteis- öä ei syrjitä eikä suosita.

Julkinen valta varmistaa ihmisten ajatuksen, uskonnon ja katsomuksen vapauden. Ihmisillä on oikeus harjoittaa ja olla harjoittamatta uskontoa, oikeus kuulua tai olla kuulumatta uskonnolliseen yhdyskuntaan, oikeus tuoda tai olla tuomatta julki uskontoaan tai katso- mustaan. Ihmisillä on oikeus pitää katsomuksensa yksityis- asianaan.

4.2 USKONNON OPETUS JA TUPUTUS POISTETAAN KOULUISTA

Varhaiskasvatuksessa, perusopetuksessa ja II asteella kunnioitetaan nykyisiä lakeja ja opetussuunnitelmia, joiden mukaan toiminnan tulee olla ”uskonnollisesti, katsomuksellisesti ja puoluepoliittisesti sitouttamaton” ja tunnustuksetonta. Uskonnonharjoituksen liittäminen toiminnan osaksi ei kuulu päivähoidon ja oppilaitosten tehtäviin. Päiväkodin ja koulun vuosisuunnitelmiin ja päiväohjelmiin ei sisällytetä jumalanpalveluksia, hartaustilaisuuksia eikä uskonnollisia toimituksia. .

Uskonnonopetus lopetetaan varhaiskasvatuksessa, peruskoulussa ja lukiossa. Uskonnoista ja katsomuksista opettamiseen ei tarvita omaa oppiainetta, ne voidaan käsitellä historian, yhteiskuntaopin sekä etiikan ja filosofian opetuksessa. Filosofian ja siihen liittyvän etiikan opetus on perusteltua aloittaa jo peruskoulussa.

Nykyisen oppiaine- jaon vallitessa Vapaa-ajattelijat pyrkivät elämän- katsomustiedon aseman vahvistamiseen ja sen avaamiseen kaikille valittavissa olevaksi katsomusaineeksi uskonnonopetuksen vaihtoehdok- na. Se tarkoittaa uskonnonopetuksen pakollisuuden loppumista. Elämäntutkimustiedossa kehitetty tapa käsitellä asioita ilman sidonnai- suutta uskontoihin ja katsomuksiin tulee saada laajempaan käyttöön.

4.3 SEKULAARI TAPAKULTTUURI LAAJENE JA MONIMUOTOISTUU

Maallinen, sekulaarin kulttuuri kehittyy ihmiselämän käännekoh- dissa ja vuodenkierron juhlapäivinä. Palveluja siviiliseremonioihin, nimiäis-, hää- ja hautajaistilaisuuksiin tuotetaan ja kehitetään sekulaarijärjestöjen yhteistoimin ja vapaa-ajattelijain omana toimintana.

Hautaus- toimissa evankelis-luterilaisen kirkon monopolistinen, uskonottomien syrjinnän mahdollistava erityisasema tulee lopet- ta. Hautaus- toimilaki tulee uudistaa yhdenvertaisuuden pohjalta. Krematorioiden ja tunnustuksettomien seremoniatilojen kappelin perustaminen ja ylläpito tulee sisältyä julkisen vallan toimintaan. Vapaa-ajattelijat edistävät hautauskulttuurin uudistumista, tuhauksen yleistymistä ja uurnahautauksien sekä tuhkan sijoittamisen ja sirot- telun monipuolistumista.

Vuodenaikajuhlat ja niihin liittyvät vapaat työstä ja opiskelusta ovat virallisesti maallisia, vailla uskonnollista statusta. Monimuotoisessa yhteiskunnassa jokainen viettää niitä haluamallaan tavalla.

4.4 TIETEELLISELLÄ MAAILMANKUVALLA VANKKA ASEMA

Oppilaitosten opetuksen ja opiskelun tulee olla tiedeperustaista, rationaalista ja kriittisyyteen ohjaavaa sekä myös käytännössä uskon- nollisesti sitouttamaton. Suomessa ei tarvita julkisen vallan tuke- mia uskonnollisia kouluja. Fundamentalistisille ”luomisopeille” sekä uskomusopeille ja -hoidoille ei ole sijaa kouluissa eikä kansalais- ja työväenopistoissa.

Yliopistot ja tutkimuslaitokset pitävät esillä julkisuudessa kriittis- tä ja rationaalista ajattelua julkisuudessa. Tieteellisten seurojen toi- minta saa rahoitusta. Median pidättyä antamasta mm. uskomushoi- doille ilmaista tilaa.

Kestävän kehityksen turvaamisen, ilmastonmuutoksen torjunnan sekä veden, maan, mineraalien, metsän ja ilman suojelun ja vastuul- lisen käytön tulee nojata tieteelliseen tutkimustietoon.

Vapaa-ajattelijain viestintäkanavat tarjoavat foorumin kriittiseen ja rationaaliseen keskusteluun mukaan lukien uskontojen perusoppi- en ja käytäntöjen kritiikki tieteen ja ihmis- oikeuksien näkökulmista.

4.5 HUMANISTISEN ETIIKAN ASEMA VAHVISTUNUT

Suuri enemmistö ihmisistä ymmärtää, että käsitys uskonnosta mo- raalin lähteenä ja perustana ovat virheellisiä. Ihmis- oikeussopimukset, perusoikeudet sekä demokraattisesti säädettyihin lakeihin perustuva

yhteiskunta ovat sekulaarin ajattelun ja kulttuurin tulosta. Vanhoihin uskontosidonnaisiin dogmeihin perustuva käyttäytymisen kontrol- li, joka on aiheuttanut ihmisille merkittävää haittaa ja hyvinvointiva- jetta, jää yhä merkityksellömämmäksi. Seksuaalisuuteen ja lisäänty- misterveeyteen liittyvät uskonnollisperusteiset kiellot, kuten raskau- den ehkäisy ja ehkäisyvalistuksen kieltä, katsotaan maailmanlaa- juisesti haitalliseksi.

Kansainvälisessä humanistiliiton (HI) ja Euroopan humanistife- deraation (EHF) sekä yhteistyömme pohjoismaisten järjestöjen kans- sa tuovat yhä vaikutusvaltaisemmin esiin ajatuksen ja uskonnon va- pauden kehitystä maailmalla. Humanismin ja sekularismin puolus- taminen ja edistäminen maailmassa edellyttää yhä määrätietoista toi- mintaa.

5. Toiminnan peruslinjat

5.1 YHTEISKUNTAVAIKUTTAMINEN

Vapaa-ajattelijain vaikuttamistyö nojaa perus- ja ihmis- oikeuksiin ja edistää niiden toteutumista täysimääräisesti. Toimimme muiden ih- mis- oikeusjärjestöjen rinnalla ja yhteistyössä niiden kanssa. Liitto ottaa kantaa ja antaa lausuntoja ennakoivasti ja pyydettyä; yhdistykset ottavat kantaa kunnissa ja alueellisesti ennakoivasti ja pyydettyä.

Vapaa-ajattelijat kehittävät jatkuvasti omaa asiantuntijuuttaan pyr- kien aloitteelliseen ja monipuoliseen vaikuttamiseen. Tarvittaessa rea- goidaan nopeasti. Liiton edustajat kehittävät suoraa vuorovaikutusta virkakoneiston ja poliittisten päättäjien kanssa. Tavoitteidemme mu- kaisia kansalaisaloitteita tuetaan.

5.2 ETUJEN JA OIKEUKSIEN PUOLUSTAMINEN

Vapaa-ajattelijain liitto on sääntöjensä mukaan uskonottomien edun- valvonta-, ihmis- oikeus- ja kulttuurijärjestö. Emme aja etuoikeuksia, vaan yhdenvertaista ja syrjimätöntä kohtelua myös uskonottomille.

Erityisen huomion kohteena ovat lapset ja nuoret. Päiväkodeissa ja kouluissa esiintyviin yhdenvertaisuuden ja uskonnonvapauden louk- kauksiin puututaan, kun uskonnollista ja katsomuksellista sitoutta- mattomuutta ei noudateta.

Liitto ja yhdistykset antavat ilmi tulevissa syrjintätapauksissa neuvonta- ja oikeusturva- apua. Tällä ja ennakoivalla neuvonnalla edistetään muun muassa lasten ja nuorten sekä ikäihmisten pääsyä oikeuksiinsa. Neuvontaa suunnataan perheille, yksityishenkilöille ja myös viranomaisille.

Puutomme syrjiviin käytäntöihin yleisemmin. Teemme tarvitta- essa kanteluja ja valituksia, ja voimme viedä asioita myös kansainvä- lisiin tuomioistuimiin ja muihin ihmis- oikeustoimielimiin. Oikeus- turva- ja neuvontatukea tarjoaa myös kantelupukki.fi -palvelu, jossa ovat mukana Helsingin ja Tampereen vapaa-ajattelijat.

5.3 PALVELUJEN TARJOAMINEN

Tuemme sekulaarin tapakulttuurin laajentumista sekä tuotamme siviiliseremoniapalveluja itse ja yhteistyössä muiden palveluntuot- tajien kanssa. Olemme mukana osaomistajina Pro-Seremonioiden toiminnassa ja pyrimme laajentamaan sen toimintaa. Liitto myön- tää jäsenperheilleen hakemuksesta avustusta siviiliseremoniapalve- lujen kustannuksiin. Myös monet yhdistykset ja niiden aktiivit to- teuttavat uskonnotonta puhujapalvelua sekä hautajaisiin että illoi- siin perhejuhliin.

Useiden vapaa-ajattelijain yhdistysten ylläpitämällä hautausmailla on alueen uskonottomien ihmisten kannalta tärkeä merkitys syrji- mättömien hautausmaapalvelujen turvaamisessa. Hautausmaiden yl- läpidossa vapaa-ajattelijoiden ja muiden uskonottomien vapaaeh- toistoinnilla on arvokas ja merkittävä rooli. »

Tuemme jäsenenä Prometheus-leirin Tuki ry:n toimintaa protuleirien järjestämisessä.

5.4 JULKISUUS JA VIESTINTÄ

Tiedotustoiminnalla ja vuorovaikutuksellisella viestintäkulttuurilla on edelleen olennainen merkitys Vapaa-ajattelijain tavoitteiden toteuttamisessa ja edistämisessä. Asioiden julkisuuteen nostamisessa hyödynnetään monia eri kanavia, joten monikanavaisuuden hyödyntämistä viestinnässämme lisätään.

Julkaisemme Vapaa Ajattelijä -lehteä, joka tuo esiin liiton tavoitteita ja aktivoi jäseniä ja muita uskonnottomia ilmaisemaan ajatuksiaan. Juttuja levitetään myös verkossa. Lehden lukijakuntaa pyritään laajentamaan. Myös liiton asiakohtaisilla esitteillä painotuotteina ja netissä eri kohderyhmille on tärkeä merkitys.

Liitto tukee yhdistysten lehtiä ja muuta alueellista julkaisu-toimintaa. Julkaisemme ja kehitämme liiton ja yhdistysten nettisivuja, jotka ovat sekä informaation että mielipiteenvaihdon kanavia. Facebook ja muut vastaavat foorumit tarjoavat mahdollisuuksia vilkkaaseen vuorovaikutukselliseen keskusteluun. Videokuvan ja äänen käyttöä viestinnässä lisätään.

Perusoikeuksista, sekulaarista tapakulttuurista ja vapaa-ajattelu-ta tarvitaan myös maahanmuuttajille kohdistettuja esitteitä ja informaatiota, kuten uskonnonvapaus.fi -sivuston pääsisältöjä, muillakin kuin suomen kielellä.

Liiton mediatiedotus tukee yhteiskuntavaikuttamista ja sekulaarin kulttuurin kehitystä. Mediapalvelua kehitetään ja monipuolistetaan. Tarvitaan monia asioiden esittäjiä, esimerkiksi erilaisia haasteltavia eri tyyppeihin medioihin eri asioista, joita ajamme eteenpäin.

Viestinnän digitalisoituminen ja sosiaalinen media on avannut meille aivan uusia mahdollisuuksia ja erityisesti vuorovaikutukselliseen ja keskustelemaan viestintään. Samalla sosiaaliseen mediaan liittyy monia ongelmia ja haasteita, kuten esimerkiksi Facebookin ja Googlen ”kuplauttava” vaikutus. Verkossa on myös muuta kuin aitoa keskustelua, ja myös vapaa-ajattelijoihin, ateisteihin ja uskonnottomiin kohdistuu netissä valheisiin ja puolittuuksiin perustuvaa jatkuvaa kampanjointia. Valheisiin ja puolittuuksiin voidaan vastata, mutta tärkeintä on esitellä selkeästi vapaa-ajattelijoiden todellisia tavoitteita ja toimintaa.

5.5 YHTEISTYÖ

Vapaa-ajattelijain tavoitteiden edistämisessä ja toteuttamisessa tarvitaan monimuotoista yhteistyötä. Siihen kuuluvat yhtäältä viranomaisyhteistyö ja vuorovaikutus säädösvaikutustilajoiden sekä poliittisten päättäjien kanssa. Lisäämme yhteistyötä poliittisten puolueiden, eduskuntaryhmien ja kansanedustajien kanssa samoin kuin kunnallisten ja maakunnallisten virkamiesten ja poliittisten päättäjien kanssa. Samalla teemme yhteistyötä kansalaisyhteiskunnan tasolla toisten sekulaarijärjestöjen ja ihmisoikeusjärjestöjen kanssa. Syrjinnän poistamiseksi tarvitaan yhdenvertaisuuslaissa mainituista kielletyistä syrjintäperusteista kärsivien väestöryhmien keskinäistä solidaarisuutta ja toisilta oppimista.

5.6 JÄRJESTÖTOIMINTA

Toiminnan eri vaiheissa on paikallaan pysähtyä ja katsoa, missä mennään. Vapaa-ajattelijain oman toiminnan uudistaminen, monipuolistaminen ja joustavoittaminen ovat nyt tarpeellisia sekä liitto- että yhdistystasolla.

Työtä pitää jakaa, joten tarvitaan erilaisia työryhmiä ja projekteja. Asioiden valmisteluun ja toimeenpanoon tarvitaan myös uusia valta-

kunnallisia projekteja, joihin voi osallistua ainakin netin välityksellä eri puolilta Suomea, eikä niihin mukaan tuloon ja toimintaan kysellä jäsenkirjoja. Tuetaan liiton työryhmien tapaamisia sekä pääasiasa nettiperusteisten projektien jatkuvuutta ja kehitystä.

Tarvitaan yhdistysten keskinäistä vuorovaikutusta ja toisilta oppimista, myös kasvokkain kohtaamista ja keskustelua toimintaseminaareissa. Yhdistysten toiminta kehittyy alueellisenä, useimmiten maakunnallisena.

Tavoitteena on, että järjestötoiminta vapaa-ajattelijoiissa on paitsi vaikuttavaa myös mukavaa, hauskaa ja virkistävää. Siinä tapaa erilaisia ihmisiä, joiden kanssa ei tarvitse olla kaikista asioista samaa mieltä, mutta joiden kanssa voi edistää vapaa-ajattelua ja keskeisiä tavoitteitamme. Keskinäinen vuorovaikutus vapaa-ajattelijain keskuudessa on ystävällistä sekä ihmisten erilaisuutta ja mielipiteitä kunnioittavaa.

Jokainen uusi jäsen on tärkeä ja suuri mahdollisuus. Jokainen jäsen voi vapaasti päättää jäsenyytensä aktiivisuuden tason. Aivan erityinen huomio aletaan kohdistaa nuorten mukaan tulon edistämiseen. Myös nuorten jäsenten oman nuorisotoiminnan mahdollisuus tulee tilanteen tullessa mahdollistaa.

5.7 JÄSENHANKINTA

Vapaa-ajattelijain yhteiskunnallisen vaikuttavuuden ja painoarvon kannalta on tarpeen lisätä henkilöjäsenten määrää. Näin ollen yhdistys- ja liittotasolla viestinnässä ja henkilökohtaisessa vuorovaikutuksessa kiinnitetään huomiota jäsenyyskysymyksen rohkeaan ja kohteliaaseen esille ottoon. Uskonnottomien ihmisoikeuksien edistämiseen tarvitaan Vapaa-ajattelijain liittoa, liittoon tarvitaan yhdistyksiä ja yhdistysten kehittämiseen tarvitaan uusien vapaa-ajattelijoiden mukaan tuloa.

5.8 TALOUDEN VAHVISTAMINEN

Vapaa-ajattelijain liiton toiminnan rahoitusta ja varainhankintaa kehitetään. Ihmisoikeusjärjestöjen toimintaan meillä ja muualla kuuluu keskeisellä sijalla varainhankinta lahjoitusten ja testamenttien kautta. Tässä voidaan käyttää myös uuden rahankeräyslain mahdollistamia pienkeräyksiä. Kertalahjoitusten lisäksi voidaan nostaa esille myös kuukausittaiset lahjoitussopimukset.

Toimintamme ihmisoikeuksien ja sekulaarin kulttuurin puolesta on luonteeltaan ja laadultaan sellaista, että meidän on perusteltua hankkeistaa perustoimintojamme ja näin hankkia projektirahoitusta, joka mahdollistaisi henkilöstön palkkaamisen. Projektirahoituksella voidaan ja tulee tehdä vain sellaista mitä meidän muutenkin pitäisi tehdä kulloisten voimavarojen puitteissa.

5.9 KANSAINVÄLINEN YHTEISTYÖ

Liitto jatkaa jäsenjärjestön ominaisuudessa toimintaa Kansainvälisessä humanistiliitossa (Humanists International, HI) ja Euroopan humanistiliitossa (European Humanist Federation, EHF). Pohjoismaista yhteistyötä jatketaan vuonna 2016 hyväksytyn pohjoismaisen humanistimanifestin hengessä.

Hyödynnetään kansainvälisiä projekteja, kuten muun muassa Ajatuksen vapaus -raportteja (<http://freethoughtreport.com/>) ja jumalanpilkan kriminalisoinnin lopettamiskampanjaa (<http://endblasphemy-laws.org/>). Samalla annamme oman panoksemme ihmisoikeustoimijoiden tukemiseen sekä vakavien ihmisoikeusloukkausten vastaiseen taisteluun maailmalla. Herätämme keskustelua ihmisoikeusongelmista maailmalla. Esitämme vetoomuksia ja vaatimuksia Suomen edustajille kansainvälisissä toimielimissä ja Euroopan unionissa.

USKONNOTTOMAN ARKEA UTAHISSA, OSA 2

Matkustin kesällä Yhdysvalloissa Coloradon, Wyomingin, Utahin, Nevadan kautta Pohjois-Kalifornian San Franciscoon. Utahissa, Mormonien Mekassa, onnistuin solmimaan yhteyden paikallisiin ateisteihin. Viime numerossamme julkaisimme Utahin ateistien Dan Ellisin haastattelun ensimmäisen osan, ja nyt luettavana on haastattelun jälkimmäinen osa.

Eero Suorsa

5. ONKO MORMONIEN PARISSA PALJON KAAPPIATEISTEJA? OSALLISTUVATKO HE TOIMINTAANNE, TAI MITEN PIDÄTTE HEIHIN YHTEYTTÄ?

MAP-kirkossa (lyhenne, Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen Kirkko) on paljon kaappiateisteja. He ovat osallistuneet tapahtumiimme vuosien varrella, mutta useimmat heistä välttävät toimintaamme siihen asti, kunnes he ovat perheineen täysin eronneet MAP-kirkon toiminnasta ja luopuneet mormonismista. Syynä tähän on se, että on olemassa aito riski, että perheenjäsenet tai liikekumppanit hylkäävät heidät saatuaan tietää heidän olevan jumalankieltäjiä; mormoneilla on pitkä historia kantelussa ja juoruamisessa. Utahissa on varsin yleinen vitsi joka kuva-
taa tätä: ”Miten mormonia voi estää juomasta olutta juhlissa/häissä/kalareissulla/grillijuhlissa? Kutsu paikalle toinen mormoni.”

6. MITÄ PALVELUITA TAI APUA AMERICAN ATHEIST TARJOAA MAP-KIRKOSTA LÄHTÖÄ SUUNNITTELEVILLE?

Parasta mitä American Atheist voi tarjota on lohduttava olkapää eli vertaistuki: ihmisen, joka on uinut samoissa syvissä vesissä kuin lähtöä ai-

kova. Järjestin ”joukkoero”-tapahtuman, jossa MAP-kirkosta virallisesti eroa suunnittelevat saivat kokoontua yhteen ja tukea toisiaan. MAP-kirkosta lähteminen voi olla suuri koettelemus, joten sen lisäksi, että tarjoamme apua virallisessa eroamisessa, tarjoamme heille pehmeän laskun eli uuden yhteisön ja ystäviä taakse jääneen uskonnon tilalle. Voimme myös tukea heitä toipumisessa ja ohjata heidät yhteistyökumppaniemme pariin, joita ovat Freedom From Religion Foundation tai Secular Therapy Project.

7. KUN UTAH JA MORMONIT MAINITAAN SUOMESSA, NIIN MONELLE TULEE MIELEEN FUNDAMENTALISTIMORMONIEN MONIVAIMOISUUS. TÄMÄ STEREOTYPIA ON TULLUT TUUKSI MM. HBO:N HITTISARJASTA BIG LOVE. ONKO TILANNE MUUTTUNUT MONIVAIMOISUUDEN SUHTEN PAREMMAKSI VIIME VUOSINA?

On avoin salaisuus, että fundamentalistimormonien lisäksi myös valtavirran mormonit eli, MAP-kirkko uskoo monivaimoisuuteen. Kirkon ”virallinen” kanta on, että monivaimoisuutta ei harjoiteta ”tässä elämässä” mutta ”tuonpuoleisessa” kylläkin. Kunnialliset (ironisesti sanottuna) mormonimiehet, jotka on ”sinetöity” vaimon tai vaimojensa kanssa temp-

peliseremoniassa voivat tuonpuoleisessa kutsua vaimojaan rinnalleen näiden salaisilla nimillä, jotka heille on kerrottu temppeliseremoniassa. Tämä on huono diili naisille, koska heidän täytyy mennä miestensä rinnalle, jos he kutsuvat heitä, mutta miesten ei tarvitse kutsua heitä rinnalleen. Tämä on naisille raastavaa, ja pelko siitä, että heitä ei kutsuttaisi on suunnaton, koska naiset eivät pääse mormonien kolmesta taivaasta korkeimpaan, jos mies ei kutsu heitä tuonpuoleisessa.

Viime aikoina tapahtumat ovat saaneet oudon käänteen, koska Utah on poistamassa monivaimoisuutta rikoslaista; asiasta voi lukea enemmän *Salt Lake Tribune*stä:<https://www.sltrib.com/news/politics/2020/02/26/polygamy-bill-passes-utah/>

Henkilökohtaisesti, kysymys monivaimoisuudesta raastaa minua, mutta toivon että uusi laki rohkaisee naisia tekemään ilmoituksen perheväkivallasta.

8. SITTEEN HIUKAN KOULUTUKSESTA: VAIKKA MORMONIEN BRIGHAM YOUNG UNIVERSITY ON AINAKIN SUOMESSA UTAHIN KUULUISIN YLIOPISTO, NIIN ONKO UTAHISSA SEKULAAREJA VAIHTOEHTOJA KORKEAKOULUTUKSEN SUHTEN?

Brigham Young Universitystä saatua tutkintoa pidetään lähinnä vitsinä kaikkien paitsi mormonien parissa, joten on sääli, ettei maailmalle tunnetta tai tiedetä Utahin korkeakoulutuksen lippulaivaa, University of Utahia, eli Utahin osavaltion yliopistoa. Sattumalta tämän yliopiston perusti Brigham Young, eli Joseph Smithiä kirkon presidenttinä seurannut profetta vuonna 1850. Se sijaitsee Salt Lake Cityssä ja se rahoitetaan osavaltion verotuloista. Se on loistava yliopisto, joka tarjoaa yli 100 erilaista tutkinto-ohjelmaa ja siellä tehdään loistavaa tieteellistä tutkimusta. Esimerkkinä tästä on tohtori Gregory Clarkin tutkimustyö neuroprostetiikassa.

Utahissa on myös muita loistavia yliopistoja kuten Weber State ja Southern Utah University ja lukuisia pienempiä collegeja.

9. ONKO UTAHISSA MAHDOLLISTA JÄRJESTÄÄ USKONNOTTOMIA SIVILISEREMONIOITA TAI JUHLIA (KUTEN HÄITÄ TAI HAUTAJAISIA)?

Ehdottomasti! Olen järjestänyt monia häitä ympäri osavaltiota, ja useimmat hautaustoimistot tarjoavat uskonnottomia seremonioita vainajan perheen pyynnöstä.

10. JA SITTE KENTIES ODOTETTAVISSA OLEVA KYSYMYKSI, MITEN UTAHISSA SUHTAUDUTAAN USKONNOL-

LISEN OIKEISTON SUOSIKKIIN JA KRISTILLISEN FUNDAMENTALISMIN AIRUEESEEN, PRESIDENTTI TRUMPIIN?

Voisin puhua päivätolkulla siitä millainen idiootti ja roisto Trump on. Minulla on myös ilo kertoa, että useimmat ateistit inhoavat häntä eivätkä jaksaa odottaa sitä päivää, jolloin tuo maamme globaalisti häpäisyt mies on historiaa. Myös useimmat mormonit suhtautuivat häneen aluksi näin. Trumpin suosio on noussut mormonien parissa, mutta se nousee ja laskee. Tulee muistaa, että Utahin republikaanien vuoden 2016 esivaaleissa Donald Trump jäi viimeiseksi 15 % äänisaaliillaan. Mormonit ovat erittäin ryhmähenkisiä ja enemmistöltään republikaaneja, joten pahoin pelkään, että useimmat heistä ovat vajonneet Trumpin kulttia muistuttavaan kannattajamassaan.

11. KOSKA ATEISTIT ALKOIVAT JÄRJESTÄYTYÄ UTAHISSA?

Vaikka nimet ovat muuttuneet vuosien saatossa, niin haastattelun 1 osassa mainittu **Richard Andrews** perusti American Atheistsin järjestön Utahin jaoston 1979. Tänä päivänä Utahissa toimii joukko sekulaareja järjestöjä American Atheistin lisäksi, kuten Humanists of Utah, Oasis ja Sunday Assembly.

12. VIIMEINEN KYSYMYKSI: MILLAISENA NÄET SEKULARISAATION TULEVAISUUDEN UTAHISSA? GOING CLEAR KIRJA JA DOKUMENTTI OLIVAT VIIMEINEN ISKU SKIENTOLOGIAN USKOTTAVUDELLE. ONKO MITÄÄN GOING CLEARIN TAPAISTA EDESSÄ MAP-KIRKOLLE?

MAP-kirkko horjuu. Kirkolla on jäsenvuoto, ja sen kasvu on historiallisen alhaalla. Kirkon tilanteeseen liittyy monia erilaisia tekijöitä, mutta suurin niistä on rasismien, homofobian ja transfobian historia kirkon parissa. Parin viime vuoden aikana MAP-kirkko päätti - ja sen jälkeen perui tämän päätöksen - että sateenkaariperheiden lapset eivät saaneet käydä kasteella ennen kuin täyttävät 18 vuotta - tyyppinen ikä kasteella käymiseen on kahdeksan. Lukuisat sukulaiseni lähtivät kirkosta, kun kirkko asetti sen voimaansa ensimmäistä kertaa.

Muita viimeaikaisia skandaaleja ovat kirkon sisältä vuotanut tieto kirkon keräämästä 100 miljardin dollarin verovapaasta omaisuudesta ja lukuisista rikostutkinnoista, jotka liittyvät laajan seksuaalisen hyväksikäytön salailuun. Kirkko on myös yrittänyt kieltää jäseniään käyttämästä sanaa "mormoni", mutta tämäkin päätös on peruttu. Olen myös kuullut huhuja, että kirkko aikoo nimetä Mormonin kirjan uudelleen seuraavassa yleiskokouksessa, mutta en usko että näin tapahtuu.

LÄHI-IDÄSSÄ PROTESTOIDAAN MYÖS USKONNON ASEMAA

Binar Mustafa

On luotu mielikuvia, etä varsinkin Lähi-idän maissa uskonnoilla olisi suuri merkitys ihmisten arjessa. Viime kuukausien protestit ovat osoittaneet muutakin, kuten muutoksen tuulia.

Iranissa islamilainen hallitus on ollut vallassa jo 40 vuotta. Huivipakko on ollut tämän tasavallan tärkeimpiä symboleita. Viimeisten kuukausien aikana Iranissa on pidetty suuria protesteja ympäri maan. Liian korkeaksi nostettujen elinkustannusten vastustamisen ohella protestit ovat kohdistuneet myös suoraan islamilaiseen hallitukseen ja sen symboleihin: mm. rohkeat naiset uhmaavat huivipakkoa ja yleisillä paikoilla riisuvat huivit pois. Ele on saanut valtavasti tukea.

Irakissa uskonnoilla ja niiden suuntauksilla on annettu tietoisesti valtavan suuri jalansija viimeisten 15 vuoden aikana. Maassa miltei kaikki institutiot ylintä valtaa myöten on jaettu juuri näiden pohjalta. Etninen ja uskonnollinen identiteetti on ajettu ihmisarvojen edelle. Uskonoppineille on myönnetty kohtuuttoman suuri valta ja heidän lääkkeitään on tarjottu lähes kaikkiin asukkaiden vaatimuksiin.

Viime vuoden lokakuussa alkaneet suuret protestit hallitusta, sen harjoittamaa korruptiota vastaan ja peruspalveluiden puolesta, kohdistuivat vahvasti myös tuota uskonnon erityisasmaa vastaan. Mielenosoittajat eivät ole antaneet uskonnoille (ja etnisryhmille) lainkaan sijaa ja monet iskulauseis-

Nadia Mahmoud

ta ovatkin olleet juuri niiden vastaisia. Uskonoppineita ei myöskään ole päästetty sotkeutumaan protesteihin, ei edes Najafin ja Karbalan kaltaisissa kaupungeissa, joita pidetään hyvin vahvasti uskonnollisina. Uskonnon vallan vastaiset iskulauseet ovat yksi huudetuimmista.

Libanonissa on myös eletty Irakin tavalla uskontojen ja uskontosuuntauksien armoilla vuosikymmeniä. Siellä alkaneet protestit ovat myös hyvin kaukana kuvasta, joka on sieltä an-

nettu. Protesteissa uskontojen rooli ja niiden merkitys massiivisille mielenosoittajille ei ole ainakaan itsestäänselvyys. Vastaava kuvio nähtiin aiemmin kesällä Sudanissa.

Kurdistanin aluehallintoalueella tehtiin historia, kun imaami saatiin oikeuden eteen naisten solvaamisesta. Tätä oli yritetty monesti viimeisten kolmenkymmenen vuoden aikana, mutta vasta tammikuussa vallanpitäjät antoivat periksi. Tosin imaami vapautettiin syytteistä vähäisen todistusaineiston vuoksi, sosiaalisessa mediassa olleet videomateriaalit useista puheista ja TV-haastattelut kun eivät oikeudelle riittäneet. Tätä huolimatta tapausta pidetään tärkeänä askeleena.

Nämä esimerkit tarkoittavat, että uskonnon vallan kaventumiselle on valtavasti kannatusta myös maissa, joita pidetään vahvasti uskonnollisina. Vaikka ko. maiden vallanpitäjät ja näiden liittolaiset ovat tehneet kovasti työtä asettaakseen uskonnoille suuren roolin ihmisten jokapäiväisessä elämässä, ne eivät saa asukkailta lämmintä vastaanottoa ja tilaisuuden tulleen asukkaat valitsevatkin mieluummin vapauden.

Kirjoittaja on Helsingin seudun vapaa-ajattelijain puheenjohtaja

Kuvassa tasa-arvoaktivisti Nadia Mahmoud Bagdadin Tahrir aukiolla. Sosiaalisessa mediassa kiertävässä videossa nainen Iranissa riisuu huivin ja saa suuret kannustusplodit <https://www.facebook.com/shahla.bakr.184/videos/244286399871634/>

Pro-Seremoniat
KAUNEIMMAT PERHEJUHLAT USKONNOTTOMASTI

o Neuvonta
o Puhujapalvelu
o Musiikki

Pro-Seremoniat on suomalaisten siviilijärjestöjen yhteisesti perustama, voittoa tavoittelematon palvelukeskus

Puh. 050 590 4390
Fax (09) 850 20 460

www.pro-seremoniat.fi
posti@pro-seremoniat.fi

ÄLÄ TAPA!

Yki Räikkälä

”Joskus hän epäili, ymmärsikö Jumala häntä lainkaan. Eipä silti, ei Herra tappamisista välittänyt. Olihan hänen oma kirjansakin niitä täynnä. Mutta varmastiikin oli olemassa asioita, joita Jumala todella vihasi – hajuvedeltä hai-sevia asioita – pitsisiä asioita, kihara-karvaisia asioita – porttoja.” -Preacher, saarnaaja, mietiskelee muistellesaan tappamiaan leskiä, jotka Jumala oli johdattanut hänen tielleen.

Davis Grubb: “The Night of The Hunter” (suom. Yön pahat silmät), 1953

Niin, Raamatussa Jumala hävitti ja tappoi useita kaupunkia ja kansoja ja käski oman kansansa myös tappohommiin.

Jumala antoi meille kerran käskynsä. 10 käskyä eli dekalogin. Tai jotain sinne päin. Noita kymmentä ei sellaisenaan Raamatussa ole, vaan muotoilu ja järjestely lienee **Martti Lutherin** Katekismukseensa tekemä. Niitä käskyjäkin on itse asiassa 613. Kristityt siten valikoivat sopivimmat niistä. Katekismuksessa luetelluista viides käsky kuuluu: älä tapa. Tosin Raamatussa se on kuudes käsky. Eri uskon-suunnissa numerointi myös vaihtelee. Se käskyn eksaktista jumalallisuudesta ja Jumalan sanan muuttamattomuudesta.

”Älä tapa” on käskyistä ristiriitaisimpia. Martti Luther määritteli

sen näin: ”Koska Jumala on rakkaus, hän tahtoo, että rakastamme lähimmäistämme niin kuin itseämme. Jokaisen ihmisen elämä on Jumalan lahja ja sellaisena arvokas”. Kristitylle on selittelemistä siinä, että toisaalta Mooseksen laissa, joihin nuo 10 käskyä siis kuuluvat, on Jumalan käskemänä kuolemanrangaistuksia langetettava vähän siitä ja tuosta. Ja Jumala itse hukutti vedenpaisumuksessa kaikki kansat Nooan porukkaa lukuun ottamatta ja sittemmin tuhosi kaupunkia asukkaaneen ja usutti oman kansansa, Israelin, tekemään samoin. Heettiläiset, girgasiläiset, amoriläiset, kanaaniläiset, peris-

siläiset, hivviläiset ja jebusiläiset, Sodomian ja Gomorran kaupungit asukkaineen jne. Tuhon omaksi piti vihkiä kaikki, miehet ja naiset, lapset ja imeväiset. ”Sitokaa miekka vyöllemme, kulkekaa ja tappakaa jokainen, jonka kohtaatte, olkoonpa vaikka oma veli, ystävä tai sukulainen”. -Näin käski Herra Mooseksen sanoa omilleen, kun nämä Moosesta ja käskytauluja odotellessaan olivat ajankulukseen tehneet jumalan. Ja näin tapahtui. 3000 miestä tapettiin. Vain yhden kultaisen vasikan tähden.

Sota on aina onnettomuus, mutta ei aina tai kaikista. Sota voi olla myös

mahdollisuus, kuten Suomen käymä jatkosota ja sisällissodan jälkeiset valtiojohdon siunaamat ns. heimosotaretket osoittivat. Näissä piti rakentaa Suur-Suomea. Sotapapeilla oli merkittävä osa taistelumieli-alan nostattamisessa. Jatkosodasta tehtiin Jumalan kehottama Pyhä ristiretki kristinuskon puolesta idän paholaista vastaan. Pahan ja hyvän välinen taistelu. Mannerheim itsekin käytti sanoja ”pyhä sota” ja ”ristiretki”. Hitlerillekin hyökkäys Neuvostoliittoon oli ristiretki. Operaatio nimettiin ristiretkelijä **Frederik Barbarossan** (1122-1190) mukaan. Suomen papeille Neuvostoliitto oli lopu-aikojen pedon valtakunta. Stalin antikristus, Leviathan ja jopa Juudas Iskariotkin. Toisinaan pappeja tarvittiin luomaan uhrimieltä muistuttamalla ”Kristuksen sovintoverestä” (**Jouni Tilli:** *Suomen Pyhä sota*).

Koreasti pukeutunut ortodoksinen pappi viskelee pyhää vettä aseiden päälle, aseiden, jotka ovat lähdessä Venäjän kriisialueille kurittamaan Venäjän auktoriteettia vastustavia. Ottaako pappi oikeuden merkkauttaa aseet Jumalalle vai onko Jumala itse päättänyt leimata ne välineikseen? Itse asiassa näin tapahtuu vähän joka puolella. Papit siunaavat sotilaita ja näiden aseita. Israelissa järjestetään vuosittain kymmeniä alokkaiden valatilaisuuksia itkumuurilla, joissa rabbi ojentaa sotureille aseet: Tanakin ja kiväärin.

Elias Simojoki oli kiivas uskonnies, pappi ja intohimoinen Suur-Suomi-haaveilija, joka myös toteutti intohimojaan ja lähti heimosotiin ollessaan teologian opiskelija. Hän osallistui jo koululaisena sisällissotaan ja lienee saanut sieltä leppymättömän vihan ryssiä ja väärän poliittisen katso-muksen omaavia kohtaan sekä palavan sotaisuuden. Hän halusi herättää kansansa isänmaallisesti sekä uskonnollisesti. Isänmaa ja uskonto liittyvätkin varsin kiinteästi toisiinsa. Sisällissodassa kirkko oli näkyvästi valkoisella puolella. Nykyinen kenttäpiispa **Pekka Särkiö** kirjoitti joku vuosi sitten Kotimaat24:n blogissaan, että kirkko sisällissodan teloitukset ja kuolemanleirit hyväksyessään oli parlamentarismin ja oikeusvaltion kannalla. Että mitäs menivät kapinoimaan ja jumalattomiakin varmasti olivat.

Simojoki, joka miekkaan oli tarttunut, myös hukkui siihen. Hän toimi talvisodassa kenttäpappina. Ker-

ran mentyään varoituksista piittaamatta lopettamaan haavoittunutta hevosta hänet itsensä ammuttiin. Ehkä hän kuolemaa etsikin. Simojoen sisaren nainut Eliaksen uskonveli sekä aate- ja taistelutoveri, Esra Terä, kaatui samoihin aikoihin aluksellaan syvyys-pommin räjähdettyä heittimeensä. Lesken kertoman mukaan tämä meni veneensä mukana syvyyksiin oikein virttä veisaten.

Ihminen on laji, joka on kykenevä silmittömään pahuuteen. Uskonnot ovat tavallisesti syy tai buusteri pahuuden tekoihin. Kauheuksien tekeminen ja niitä tekemiseen yllyttäminen tapahtuvat useimmiten toisen ihmisarvon kiistämällä ja itsensä, oman kansan tai ryhmän ylemmäksi asettamisella. Ruandassa hutut yllyttivät toisiaan tappamaan tutseja nimittämällä nämä torakoiksi. Sisällissodassa punaisilta riistettiin ihmisarvo. Kirjailija Kianto yllytti tappamaan punaisen puolen naisia kutsu-malla näitä susinartuiksi, jotka pitää hävittää, etteivät lisääntyisi. Suomen sodissa vihollinen oli alempi, primitiivinen olio. Kyse oli toiseuttamisesta. Älä tapa. Ihmistä. Podoille ja torakoille tee mitä täytyy.

Samanlainen toiseuttaminen on kyseessä, kun Irakin tyttöjä pika-avioliit-toihin välittävät uskonmiehet ja Allahin suuruutta ylistävät hyväksikäyttäjät eivät naisia ja tyttölapsia edes ihmisinä pidä. Useissa islamilaisissa kulttuureissa perheen sisälläkin naisten ihmisarvo on halpa. He ovat palvelijoita ja kauppatavaraa. Jos tyttö raiskataan, pesee perhe häpeän pois vrellä, kunniamurhalla eli likvidoimalla raiskattu.

Puolustusvoimilla kristinuskon edelleen moraaliauktoriteetti. Sotilas-vala ja sotilaspapit ovat sen ulkoinen merkki. Valtion virkamiehinä kenttä-papit harjoittavat kristinuskon yhteiskunnallisessa laitoksessa. Tätä ei pidetä mitenkään kummallisena. Älä tapa -käskykin unohtuu. Mutta jos ryhmä alokkaita menisi saamelaisen seipapaikkaan ja suorittaisi palvomisriitin seitakivessä asuvalle hengelle pyytäkseen tältä helpotusta marsin vaivoille, tulisi poistumiskieltoa ja sotapapin isällinen puhuttelu. Ja Iltasanomiin iso otsikko.

Asiat muuttuvat ja tekniikka kehittyy. Sotarobotit tulevat väistämättä. Nyt jo droneja ja lennokkeja käyte-

tään pommittamisissa. Taistelurobotit ovat vain ajan kysymys, ellei nyt taivas putoa ihmiskunnan niskaan. *Campaign to Stop Killer Robots* -järjestö haluaa kieltää autonomiset aseet. Paradoksaalisesti monet maat, joilla on nykyaikaiset aseet, halusivat myös kieltää ne. Myös Suomi. Mutta kehitystä vastaan on turha potkia.

Inhimillisesti katsoen olisi kai parempi, että robotit keskenään romuttaisivat toisiaan kuin että kansojen pojat tappavat toisiaan? Tosin tuo tapahtuisi vasta sitten kun kulttuuri on pommitettu takaisin kivikauteen. Sodassa kun pyritään tuhoamaan vihollisen infrastuktuuri ja yhteiskunta. Oli miten oli, autonomiset sekä kauko-ohjatut aseet ovat jo käytössä.

Tekoäly on aseteknologian uusi trendi. Tekoälyaseilla tullessaan aiheuttamaan tuhoa ja kuolemaa myös siviiliväestössä. Jos jonkun kylän, hääseurueen tms. siviilikohteen autonominen ase tuhoaa, niin siinä onkin sitten pohtiminen, kuka tai ketkä asetetaan syytteeseen sotarikoksesta. Se valtio tai ryhmittyä, joka aseensa tuhotyön tekemään, aseensa suunnittelija vaiko itse taisteluroboti? Tällainen tilanne tulee, jos on osoitettavissa, ettei kukaan ohjelmoinut konetta tekoon. Näin on kylä myös helppo toteuttaa hirmutekoja. Tekoäly ei tuntele. Ja vähät välittää käskystä ”älä tapa”.

Alun perin tuo käsky kuului hepreaksi jotenkin ”älä murhaa”. Eli älä omiasi tapa, vihollisia miten lystää. Nuo käskythän olivat israelin heimon itselleen laatima laki kuolemantuomioineen. Tuo käsky ei koskenut aviorikoksesta, homostelusta, vanhempien kunnioittamatta jättämisestä, jumalanpilkasta, väärästä valasta, sapattina töiden tekemisestä jne. teloittamisista.

Keskimäärin maailma on kuitenkin mennyt koko ajan rauhallisempaan suuntaan. Voi miettiä, että jos Jumalallamme ja Hänen kansallaan olisi VT:n aikoina ollut ne aseet, mitä nykyisin on käytössä, minkälaista totaalista tuhoa he olisivatkaan saaneet aikaan. Ei olisi kai jäänyt muita jäljelle kuin Herran oma kansa. Tosin ydintalvi olisi hävittänyt senkin. Torakat, joiksi hutut tutseja nimittivät, olisivat jääneet jatkamaan elämää Telluksella. Ja Jumalan olisi täytynyt aloittaa koko homma uudelleen.

LUONNONVASTAINEN KÄYTÄNTÖ

Aslak Allinniemi

Markku Myllykangas päättää tasa-arvoista avioliittolakia sivunneen kolumninsa (VA 4/2019) Minna Markkula -sitaattin: "(Päivi) Räsänen tapaus määrittelee sen, miten paljon maallinen oikeus antaa Raamatun kirjaimelliselle noudattamiselle tilaa Suomessa vuonna 2019."

Kirkkohistorian professori **Matti Kotiranta** käsitteli Kanava-lehdessä (4-5/2009) uskonnon ja rikoslain suhdetta. Hänen mukaansa: "*Rikoslaki on universaali käytäntö siitä, miten yhteiskuntaa vahingoittavista ja uhkaavista teoista rangaistaan; se ei ole uskonnollinen asia*". Esimerkkinä hän käytti jumalanpilkkapykälää. Mutta myös avioliittolailla on Suomessa uskonnollinen perustansa. Kaksinnaiminen on Suomessa kielletty. Miten moniavioisuus uhkaa ja vahingoittaa yhteiskuntaa?

Avioliittoon vihkiminen oli Suomessa kirkon monopoli vuoteen 1918. Siviilivihkimistä ei tunnettu, ja kirkko kieltäytyi vihkimästä kastamattomia. Perinne jatkuu. Nyt kirkko kieltäytyy vihkimästä samaa sukupuolta olevia pareja. Vaikka kirkko nyt niin kovasti puolustaakin näkemyksiään avioliitosta yhden miehen ja yhden naisen välisenä liittona, ei kirkolla ja valtiolla ollut Euroopassa roolia avioliitossa ennen vuotta 1545. Miksi ne ovat sittemmin halunneet niin hanakasti ohjailla ihmisten pariutumiskäyttäytymistä?

Avioliiton tarkoitusta ei esimerkiksi Suomen laissa määritellä yksiselitteisesti. Säännös on lähinnä julistuksenomainen. Avioliitolla oletetaan olevan sosiaalisesti myönteisiä vaikutuksia. Väitetään muun muassa, että avioliit-

to vähentää miesten tuhoisaa käyttäytymistä. Mutta puolet liitoista päättyi jo eroon, ja avioeroilla taas katsotaan olevan epäedullisia vaikutuksia yhteiskuntaan.

Kirkon mukaan avioliitto on Jumalan järjestys. Katolisille kirkkoille avioliitto on sakramentti, luterilaiselle vain pyhä toimitus. Lutherin mukaan avioliitto on Jumalan asettama sääty ja siksi pyhä. Avioliitto on uskon koulu, joka kuuluu maallisen hallinnan piiriin. Raamatustahan ei löydy yhtään papin tai profeetan hääpuhetta. Hääjuhlat olivat maallisia tapahtumia. Avioliiton muodotkin olivat moninaiset, sisarvaimoista "haaremiin".

Joidenkin tutkijoiden mukaan avioliitto on saanut alkunsa morsiamenryöstöstä. On myös otaksuttu, että käsityksellä avioliiton jumalallisesta alkuperästä olisi supernaturalistinen tausta. Avioliitolla on pyritty rajoittamaan sukupuolitautilien leviämistä sekä tahattomia insestejä yhteisössä. Käytäntö on sitten myyty ihmisille Jumalan tahtona.

Friedrich Engels piti avioliittoa perustaltaan taloudellisena. Avioliitolla mies pyrki varmistamaan, että perillinen oli hänen omien kupeittensa hedelmä. Engelsin mukaan jopa luokkajaon alkuperä on miehen ja naisen välisessä erossa. Nainen on kuulunut hyväksikäytettyihin ja mies hyväksikäyttäjiin jo ennen kuin mitään muuta jakoa ihmisten välillä olikaan.

Sören Kierkegaard jakoi ihmisen eksistenssin kolmeen tasoon: esteettiseen, eettiseen ja uskonnolliseen. Avioliitto kuului eettiseen tasoon. Hänestä avioliitto oli suurin seikkailu, jolle ihminen lähtee. Hegel piti avioliittoa rakkauden sinettinä. Yhtä romantinen ei ollut Immanuel Kant. Hänes-

tä avioliitto oli keskinäinen sopimus toisen sukupuolielimien käyttöoikeudesta.

Antiikin Kreikassa ei ollut erityisiä avioliittoseremonioita. Riitti, että pari piti toisiaan miehenä ja vaimona. Jos oli Aristoteles romantikko: "Rakkaus syntyy yhdestä sielusta, joka elää kahdessa ruumiissa", oli Sokrates raadollisempi: "Jos menet naimisiin, kadut. Jos et mene, kadut jälleen." Poikamies katui sitä ettei mennyt naimisiin, ukkomies sitä, että meni. Epikuros puolestaan piti avioliittoa uhkana mielenrauhalle.

Edvard Westermarckin mukaan yksiavioisuus oli alkuperäisin sukupuolten yhteiselämän muoto. Biologian kannalta yksiavioisuus on luonnonvastainen käytäntö. Geneettisen monimuotoisuuden sekä yksilön geenien säilymisen kannalta on parempi, mitä useamman kumppanin kanssa kulakin on jälkeläisiä (geenipooli). Beethoven tosin huomautti, että yhdyntä ilman henkistä yhteenkuuluvuuden tunnetta on eläimellistä.

Mihin avioliittoa instituutiona tarvitaan? Avioliitto on jo osoittanut sen tarpeettomuuden. Lapset ovat oikeudellisesti yhdenvertaisessa asemassa riippumatta vanhempiensa suhteen muodosta. Joten mitä se valtiolle kuuluu, miten ja kenen kanssa kansalaiset parittelevat. Harjoitetaanko monogamiaa, polygamiaa, polyamoriaa, vapaita suhteita, parinvaihtoa vaiko promiskuiteettia.

Tasa-arvo on demokraattisen yhteiskunnan keskeinen tavoite, mutta turhaa lainsäädäntöäkin tulisi välttää. Avioliittoinstituutiosta luopumalla tasa-arvoisuus toteutuisi ilman lakeja. Yhteiseloön tarvittaisiin vain osapuolten suostumus, ei instituutioiden.

VAPAAUOTOISESTI KESKUSTELLEN HELSINGISSÄ JA TAMPEREELLA

Baari-illat Tampereella ja Vabaarit Helsingissä ovat paikallisten vapaa-ajattelijain yhdistysten kuukausittain järjestämiä vapaamuotoisia keskustelutilaisuuksia vaihtuvista teemoista. Yleensä aiheesta on pieni avaus, jonka pohjalta jatketaan juttua avajaan kanssa. Keskustelu voi myös rönäsyillä muihin ajankotaisiin kysymyksiin.

Virikkeeksi kaikille ja muistin virkistämiseksi osallistuneille tässä kertauksena viime vuosina käsiteltyjä otsikoita Helsingissä ja Tampereella. Lopuksi muutama sana vuoden 2020 Vabaareista.

Aiheita Helsingissä

Helsingissä syksyllä 2019 aiheina oli koulu kahteenkin kertaan, elokuussa Back to School yleisesti (**Satu Honkala**) ja lokakuussa ET:n avaaminen kaikille (kansanedustaja **Pia Lohikosken** alustamana). Muina aiheina olivat nuoriso- ja musiikkikulttuurit (**Tony Taleva**) sekä jumalanpilkan kriminalisoinnin lopettaminen (**Kimmo Kiljunen**).

Keväällä 2019 aiheina olivat jumalanpilkausta loukkaantumisen psykologia (**Teemu Pauha**), tiede, uskomukset ja ideologiat (**Esa Ylikoski**), saamelaiset ja alkuperäiskansat (**Vote Kumpulä**), eduskuntavaalien tulokset sekä englanninkielinen ilta otsikolla "*Benefits of Belief*".

Vuonna 2018 teemoina olivat kunnianväkivalta (alustajana vuoden pakolaisnainen **Sirwa Farik**), uskonnoton tapakulttuuri ja sekulaarit seremoniat (**Anneli Aurejärvi-Karjalainen**), seksuaalikasvatus (**Tommi Paalanen**), uskonnottomat ja henkisyys (**Mikko Sillfors**), Prometheus-leirit, Sukupuolten ja seksuaalisten suuntautumisten yhdenvertaisuus (**Marita Karvinen**) sekä maallinen joulu.

Poimintoja aiemmilta vuosilta ovat Hillsong ja uuskarismaattiset lahkot (**Eero Suorsa**), aikuiseksi uskonnottomana (**Aatu Komsio**), islamismi – uhkako (**Khaled Shalif**), uskonnottomat maahanmuuttajat (**Binar Musta-**

fa). kuolema on osa elämää, hautaus-toimi – kirkon kova bisnes, uskonto ja seksuaalisuus, naiset uskonnoissa ja uskonnotta.

Tampereen aiheita

Tampereella baari-illoja pidettiin viime vuonna 12 kertaa. Kolmessa eduskuntavaaleja edeltävässä illassa keskusteltiin kaikkiaan kymmenen eri puolueen ehdokkaan tai aktiivijäsenen kanssa uskonnonvapautteen liittyvistä kysymyksistä, neljännellä kerralla pohdittiin menneitä vaaleja.

Yliopiston tutkija alusti kolmella kerralla: uskonto sota-ajan kirjeissä, median etiikka sekä uskonto Aleksis Kiven teoksissa.

Kahdesti alustaja oli oma jäsenemme, eutanasiasta sekä oluiden maistelun yhteydessä oluen jumalista eri kulttuureissa.

Yksi kerroista oli vuosikokouksen jatkot ja kerran saatiin Opetushallituksesta alustaja kertomaan koulujen uskonnonharjoituksesta. Viimeisenä vielä pohdittiin katolilaisen ja helluntalaisen kanssa teemaa vähemmistökristittynä Suomessa."

Vuoden 2020 alku Helsingissä

Tammikuussa aiheena oli eroakirkosta.fi -palvelu, jonka tekijä ja ylläpitäjä **Jori Mäntysalo** Tampereelta kertoi

sen toiminnasta. Edelleen lähes 90 % eroajista käyttää tätä palvelua, minkä vuoksi kertyvä tilastotieto kuvaa eroajia hyvin. Jakaumia saadaan esimerkiksi eroajien paikkakunnista, iästä, sukupuolesta. Päivä- ja viikkokotaisilla eromäärillä voi olla yhteyksiä joihinkin uutisiin ja muihin mediatapahtumiin.

Noin viidennes käyttäjistä antaa eronsa jälkeen sanallista kommentointia. Anonyymejä aineistoja on luovutettu myös Yhteiskunnalliseen tietokirjastoon tutkijakäyttöön.

Alustusta seurasi vilkas keskustelu, jossa kuultiin paljon myös palvelun viestintään liittyviä ideoita.

Helmikuun Vabaarissa vieraili Uskontojen uhrien tuki UUT:n toiminnanjohtaja **Joni Valkila**. Hän kertoi erityisesti yhdistyksen useilla paikkakunnilla monille eri kohderyhmille suunnattujen tukiryhmien, pääasiassa vertaistukiryhmien toiminnasta.

Ryhmiä ovat seuravat: karismaattisista ryhmistä tulevat, lestadiolais-taustaiset, jehovantodistajataustaiset, mormonitaustaiset, seksuaali- ja sukupuoliyhteisöt, naisten ryhmä, muslimitaustaiset sekä International peer support group (kansainvälinen ryhmä).

Myös vapaa-ajattelijain yhdistykset tarjoavat uskonnoista irtaantuneille ihmisille mahdollisuuden tavata uskonnottomia ja myös toimintamahdollisuuden.

Tunnelmaa Dublinerissa viime tammikuulta.

NUORET HUOMION KOHTEEKSI

Esa Ylikoski

Maallistuminen edistyy yksityisten ihmisten ja perheiden käyttäytymisen ja tapakulttuurin uudistumisen myötä. Tuemme sitä. Samalla vapaaajattelijain tavoitteista suuri osa on poliittisia; niiden toteuttaminen vaatii lainsäädännöllisiä uudistuksia. Lainsäädäntö laahaa kansalaisyhteiskunnan varsin nopean kehityksen perässä. Muutos lakeihinkin tulee epätah-tisuuden kasvettua riittävän suureksi.

Maallistuminen on edennyt erityisesti nuorten aikuisten parissa. Sen sijaan nuorempien, alle 18-vuotiaiden, kouluikäisten lasten ja nuorten keskuudessa kirkon hegemoniaa on koso-lti jäljellä. Yli 80 % on kirkon jäseni-ninä, osallistuu uskonnonopetukseen ja koulupäiviin liitettyihin uskonnolli-siin tilaisuuksiin. Liki 80 % käy rippikoulun. Elämänkatsomustiedon ope-

tukseen osallistuu vasta liki 10 prosenttia oppilaista.

Uskonnoton elämäntavan ja identiteetin omaehtoinen kehittyminen ja vahvistuminen kaipaavat uutta keskustelua ja vinkkien vaihtoa. Mitään virallisia käyttäytymisohjeita vapaa-ajattelijat eivät tietenkään anna, sillä jokainen yksilö ja perhe valitsevat ja elävät vapaasti.

Ripitön matka ja juhla

Suurin osa uskonottomien perheiden nuorista ei mene tiettyssä iässä rippileirille eikä Protu-leirillekään. Yhä useammat ohittavat rippikouluun. Kesän 2020 Protu-leireille ei sovi kuin hieman yli 1000 nuorta. Uskontokun-tiin kuulumattomia on 10 000.

Asiatila kannattaa vanhempien sekä isovanhempien ja vaikka setien ja tä-tien ottaa huomioon. Olisiko nuorelle kesällä jotain muuta erityistä kuin lei-ri? Toki osa voi mennä jollekin harras-

tus- tai urheiluseuran leirille, joita on kaiken ikäisille.

Miten olisi vaikka pieni "leiri" matkailun merkeissä – siis yhteinen mat-ka nuoren kanssa juuri tässä iässä jo-ko kotimaata katsastaen tai vaikka ul-komailla?! Muutama päivä, viikonlop-pu tai vaikka koko viikko juuri tämän nuoren kanssa!?

Eikä tämä idea sulje pois Protu-leirille menoa. Molempi parempi. Eikä tämä sulje pois sitäkään, että uskon-notton perheen nuori huomioi-daan peruskoulun päättämisen mer-keissä kunnolla.

Onhan peruskoulu paljon parempi ja tärkeämpi saavutus kuin rippikou-lu ja konfirmaatiolupaus uskosta! Kun-non lahjat nuorelle sekulaariperheissä peruskoulun suorittamisen kunniak-si! Hyvä veto fiksulta isovanhemmil-ta, muilta sukulaisilta ja ystäviltä sekä nuoren vanhemmilta!

Myös 15-vuotissynttärei on oiva ti-laisuus huomionosoituksiin! Synty-

mäpäiväsankari on arvokas sellaisenaan. Sekulaarin nuoren 15-vuotispäivä on hyvä syy juhlistaa hänen kehitystään kohti aikuisuutta tavanomaista syntymäpäivää juhlavamin suvun, ystävien ja perhetuttujen piirissä.

Protu-leireillä on päätösjuhla, jonne myös läheiset, kuten vanhemmat voivat saapua. Sinne ei kuitenkaan "koko suku" voi saapua tilanpuutteen vuoksi. Se on aivan oma ja ainutlaatuinen hieno juttunsa lähimmille.

Kun pohjoismaalaistyyllisen "nuorisovihkimyksen" kehittäminen Suomeen ei ole ihan helppo juttu, olisi varmaan paikallaan keskustella, kehitellä, kokeilla sekulaarin nuorelle tarkoitettun perhejuhlan muotoja. Ja sellaisia käytännössä vietetäänkin. Ehkä sellaisia voisi jossain vaiheessa tehdä tunnetuksi ja saattaa keskusteluun. Sekä sitten myös tuotteistaa ja lanseerata sekulaarina nuorten perhejuhla.

Huomion kiinnittäminen isovanhempiin on tärkeää sekulaarin kulttuurin edistämiseksi. Setiä ja tätejä unohtamatta.

Osa ihmisistä tulee isovanhemmiksi jo viidenkymmen molemmin puolin eli ei kovinkaan "vanhoina", vaan täysillä työelämässä olevina. Eläkeläisillä puolestaan alkaa kuusikymppisenä ns. kolmas elämä, eräänlainen vapauden valtakunta. Se voi kestää jopa vuosikymmeniä, kun ihmisten elinikä on noussut ja nousussa.

On väärin ajatella, että esim. seitsemänkymppiset eivät opi uusia asioita, kuten vaikka koodausta tai uutta suhtautumista uskonnottoihin lapsiperheisiin. Kyllä heiltä voi esimerkiksi herua lahjoja nuorelle, vaikka nuori ei rippikouluun ja konfirmaatioon menisikään.

Voihan olla, että suuret ja sitä seuraavat ikäluokat eläkkeelle päästyään herkeävät vielä kirkosta eroajiksikin.

Hyvät tavat kaunistavat kaiken ikäisiä

Tarvitaan myös laajoihin väestöpiireihin ulottuvaa tapakasvatusta. Ihmisten ja tapakulttuurin maallistuminen on hyvä ottaa kohteliaasti huomioon keskinäisessä kanssakäymisessä sekä mediaviestinnässä.

Yhä useammat parit asuvat avoliitossa, joko pysyväisluontoisesti tai avioliittoa ennakoiden. Yhä useammat avioon aikovista solmivat siviiliavioliiton; niiden osuus on yli 50 prosenttia. Hääjuhla voi silti olla vaikka kuinka komia.

Yhä useampi lapsi saa nimensä ilman pappia ja kastetilaisuutta. Silti voidaan järjestää kiva perhejuhla, nimiäiset. Vauva voidaan liittää jäseneksi uskonnolliseen yhdyskuntaan, mutta enää vain molempien vanhempien yhteisellä päätöksellä. Yhä harvemmat liittyvät.

Päivähoidossa ja koulussa kaikki lapset eivät osallistu uskonnollisiin tilaisuuksiin. Elämänkatsomustiedon oppilasmäärä kasvaa ja opetusryhmiä alkaa olla jo pienissäkin kouluissa.

Armeijassa varusmies voi alokaskauden lopussa antaa uskonnollisesti neutraalin sotilasvakuutuksen uskonnol-

lisen sotilasvalan sijaan, ja sitä voivat omaiset käydä kat-somassa.

Huomaavaisuus on paikallaan myös elonkaaren loppupäähän ja hautajaisiin liittyen. Siviilihautajaisten osuus hautouksista lisääntyy, toki jonkinlaisella viiveellä. Omaiset voivat järjestää jäähyväis- eli saattotilaisuuden sekä hautaan laskun ilman pappia, samoin tilaisuuden ennen vainajan tuhkausta tai joskus sen jälkeenkin.

Eivätkä kaikki enää hautaa tai sirottele vainajan tuhkaa seurakunnan hautausmaalle. Sirottelu on mahdollista muuallekin maa- tai vesialueen omistajan luvalla. Kotkassa yli 10 prosenttia vainajista päättyi tuhkana mereen. Sirottelu ei tarkoita, että suru olisi laimeampaa, vaan vainajan muiston ja tahdon kunnioittamista.

Kun perustuslain mukaan julkisen vallan tulee kohdella ihmisiä yhdenvertaisesti uskonnosta tai vakaumuksesta huolimatta, rohkaistaan ihmisiä myös yksilöinä antamaan huomaavaisesti sijaa ihmisten ajatusten ja perheiden tapakulttuurin moninaistumiselle.

Koulut, koulut, koulut..

Toki tällaisen tapakasvatuksen on hyvä koskea myös nuoria itseään, esimerkiksi "rippikouluikäisiä". Heidän tulee suhtautua kunnioittavasti niihin, jotka eivät mene ripille ja osallistu konfirmaatioon edes leikillään. Sellainen kuuluu myös koulun ihmisoikeuskasvatukseen.

Myös uskonnon opetuksessa tulee opetussuunnitelman mukaan käsitellä uskonnottomuutta ja sekulaaria tapakulttuuria. Se ei aina toteudu kunnolla. Opettajat voisivat entistä enemmän käyttää vapaa-ajattelijoita, humanisteja ja muita uskonottomia kokemusasiantuntijoina maallises-ta elämänmuodosta. Tarjotkaamme sitä mahdollisuutta kouluille.

Kannattaa kiinnittää huomiota oppilaitosten yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelmiin ja juuri nyt niiden päivittämiseen. Monissa suunnitelmissa ei vielä niiden ensi vaiheessa käsitellä konkreettisesti, kohta kohdalta, miten kunkin kielletyn syrjintäperusteen kohdalla edistettäisiin yhdenvertaisuutta ja ehkäistäisiin syrjintää. Esimerkiksi Helsingin koulujen yhdenvertaisuussuunnitelmissa esteettömyyttä ja liikuntavammaisuutta ei juurikaan käsitellä ja sama väliinputoaminen koskee uskontoa tai vakaumusta.

Tämmöinen syrjivä "priorisointi" ei yhdenvertaisuuden edistämiseksi passaa. Suunnitelmiin saadaan konkretiaa siten, että kutakin kiellettyä syrjintäperustetta käsitellään erikseen. Uskonnon ja vakaumuksen sekä siinä uskonnottomuuden käsittelyä ei ole oikein suunnitelmissa ohittaa. Uskonnottoisesti sitoutumaton toiminta tulee järjestää kouluissa ja päiväkodeissa syrjimättä, ja elämänkatsomustiedon opetuksen järjestelyihin tulee kiinnittää erityistä myönteistä huomiota.

MAANLÄHEISESTI USKONNOTTOMUUDESTA JA HENKISYYDESTÄ

Eero Suorsa

Ei ole liioiteltua sanoa, että *Jäähyväiset uskonnolle - Henkisyiden puolustus* on tämän vuotisen kotimaisen tietokirjallisuuden merkkitapaus. Helsingin yliopiston käytännöllisen filosofian emeritusprofessori **Timo Airaksinen** on tehnyt suurtyön kirjoittaessaan tämän teoksen. Teos nousee suomalaisen ateismin kaanoniin **V.T. Aaltosen** teoksen *Ristiriitainen Raamattumme* (1955) ja **Väinö Voipion** *Pelotuksen uskonnon* (1969) rinnalle.

Airaksisella on laaja kirjallinen tuotanto ja viime vuosina hän on kirjoittanut mm. haluista kirjassa *Halun vallassa* (2015) ja yhdessä **Heta Aleksandra Gyllingin** kanssa kirjoitetussa *Elää halun kanssa* (2016) teoksessa. Airaksinen on kirjoittanut runsaasti myös filosofi **George Berkeleystä** ja markiisi **de Sadesta**. Nyt käsillä oleva teos on samaan aikaan helposti ja nopeasti luettavaa tekstiä vakavasta asiasta, kuitenkin huumorilla maustettuna. Vaikka liikutaan filosofian alueella, niin teksti ei ole raskasta. Maanläheinen huumori tekee lukukokemuksesta mukavan ja miellyttävän.

Tyyli on hallussa. Airaksinen aloittaa teoksensa kertomalla tapaamisesta **Dalai Laman** kanssa Intian Dharamsalassa kesällä 2019. Keskustelussa Dalai Lama totesi uskontojen olevan riidankylväjiä. Dalai Lama on ateisti; hän ei ole uskonnollinen saati harrasta hengellisyyttä. Airaksinen argumentoi uskontojen keskeisten ”totuuksien” olevan liian outoja uskottavaksi. Airaksinen ei lähde argumentoimaan, miksi nämä totuudet ovat liian outoja uskottavaksi - ja tässä piilee asian

ydin. Outoihin asioihin ei Airaksisen mukaan kannata tuhлата pitkiä loogisia päättelyketjuja tai todisteita. Tämä on nähdäkseni erittäin järkevää. Havainnollistan omalla esimerkilläni: jos mökkinaapurini väittää tupakoinvan jääkarhun kulkevan kylänraitilla aina täydenkuun aikaan, niin asia on lähtökohtaisesti niin järjetön, että asiasta ei ole tarpeen esittää vastaargumentteja. Varsin koomista. Myös Airaksinen toteaa uskonnon olevan komediaa, jos väkivaltaa ei lasketa.

Airaksinen johdattaa lukijan tyyllisesti pehmein kissantassuun *henkisyiden* käsitteen pariin. Tämä on eräs teoksen keskeisiä käsitteitä: henkisyys ei ole hengellisyyttä (joka on aina uskonnollista), vaan Airaksinen määrittelee henkisyiden olevan korkeampien inhimillisten arvojen pohdintaa ja vakavoitumista perimmäisten kysymysten äärelle, ”- elämää ajattelun ja tunteen harmoniassa, kun ihminen kohtaa itsensä tietoisuuden syvimmällä tasolla.” Näitä kahta, hengellisyyttä ja henkisyyttä, ei saa missään tapauksessa sotkea toisiinsa, käsitteiden määrittely on erittäin tärkeää tässä asiassa. Tässä kohtaa leppoisa Airaksinen on erittäin vakava, kuten aina käsitteitä määriteltäessä. Kuten Airaksinen toteaa, tämä itsensä kohtaaminen on pelottavaa mutta miksi siihen tulisi sotkea jumaluuksia? Henkisyys on myös materiaalista luopumista ja siirtymistä aistien, intuition ja mielikuvien valtakuntaan.

Mieleeni nousee, että henkisyys on eräänlaista hyvien tunteiden vaalimista – viha, kateus tai kauna eivät kuulu henkisyyteen. Tässä Airaksinen on erittäin oikeilla jäljillä – kuten hän toteaa, niin kyse on mystiikasta. Älkää erehdykö, mystiikka ei ole uskontoa, vaikk

ka puhumme mystikoista esimerkiksi **Grigori Jefimovits Rasputin**in kohdalla. Maailmassa on kaikkea mystistä, kuten kuolema. Elämän päättyminen on pelottavaa ja ymmärryksen tuolla puolen, ja mystiikka nousee tästä.

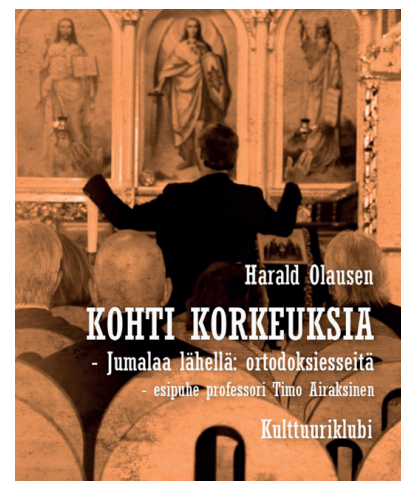
Airaksinen toteaa hengellisyyden olevan eräänlaista henkisyiden taantumaa, johon ihminen lankeaa ja minä myötä syntyy uskonto, vallankäytön tehokas väline ja pappisluokka. Kaikki instituutiot tavoittelevat valtaa, eikä kirkko ole tästä poikkeus. Uskonnot ja hengellisyys ovat tuottaneet aina väkivaltaa, minkä Airaksinen dokumentoi johdannossa mainiten mm. **Giordano Brunon** ja **Lucilio Vaninin**, jotka katolinen kirkko otti aikoinaan hengiltä sekä 2. Maailmansodan aikaisen Japanin sotaisen shintolaisuuden, muutamia mainitakseni. Ja tähän Airaksinen jättää uskonnon ja väkivallan pohtimisen, mikä on viisas ratkaisu, sillä näitä väkivaltaisuuksia on dokumentoitu jo riittämiin.

Airaksinen kirjoittaa mielikuvituksesta oivaltavasti. Uskonnon ja mielikuvituksen välillä on yhteys; erilaiset jumalat ja enkelit ovat eräänlainen loistava osoitus tästä mielikuvituksen rajattomuudesta. Airaksinen kirjoittaa loistavaa analyysiä myös uskonnollisen kielen paradokseista; lauseet ”uskon, koska se on mahdotonta”, tai ”uskon, koska se on järjetöntä” ovat ristiriitaisia. Havainnollista omalla esimerkillä: ”Syön appelsiineja, koska en syö appelsiineja.” Airaksinen tarjoilee vastaavia esimerkkejä pilke silmäkulmassa ja lukijaa hymyilyttää.

Jäähyväiset uskonnolle jättää lukijalle iloisen ja toiveikkaan olon. Maailma on kenties sittenkin hyvä paikka ja ihmiskunnalla on toivoa.

Timo Airaksinen:
Jäähyväiset uskonnolle.
286 sivua.
Bazaar Kustannus.

ORTODOKSIKIRKOSTA KRIITTISESTI

Eero Suorsa

Kirjailija ja gonzojournalisti **Harald Olausen** ei jätä ketään kylmäksi. Olausenin kirjallinen tuotanto käsittää niin romaaneja, novellikokoelmia, esseitä kuin myös valokuvia vain muutamia mainitakseni. Kotkan norjalaisen Olausenin kirjallinen tyyli on myös omaa luokkaansa Suomessa: reilun pitkiä virkkeitä ja kappaleita täynnä runsaasti yksityiskohdaisia viittauksia niin kulttuurihistoriaan, taiteeseen ja filosofiaan. Olausen ei myöskään kaihda hyvin terävän sanan säilän käyttämistä, otetta voisi kuvailla ”krouviksi” tai ”ronskiksi”. Olausenilla on myös maanläheinen huumori hallussa teoksissaan.

Rikkaiden yksityiskohtien lisäksi Olausen viljelee myös rivouksia ja hävyttömyyksiä, mikä on varsin riskialtis keino jolla on omat sudenkuoppansa. Olausen ei kuitenkaan putoa näihin sudenkuoppiin, vaan käyttää rivouksia ja hävyttömyyksiä tyylikkäästi ja oikeassa suhteessa. Kulturellit yksityiskohdat ja härskit sutkaukset täydentävät loistavasti toisiaan, mikä ei ole uutta taiteen kentällä: kuvataiteilijoiden parissa niin **Gustave Moreaun** kuin **Hugo Simbergin** maalauksiin mahutuivat niin enkelit kuin pirut.

Tyyli on taattua Olausenia myös nyt käsillä olevassa esseekokoelmassa, jossa Olausen ottaa käsittelyyn ortodoksisen kirkon ja ortodoksisen uskon. Olausen ei ole ortodoksi, mutta on lapsena ollut ortodoksi-perheessä kasvattilapsena. Olausenilla on siis näköaloja aiheeseen. Kirja ei ole pelkästään ortodoksiuskon kritiikkiä, vaan Olausenin projekti on samalla myös koko kristinuskon kritiikkiä.

Olausen aloittaa teoksensa laajalla pohtivalla ja kriittisellä katsauksella, jossa katsastetaan niin kristinuskon taustoja kuin länsimaisen filosofian historiaa. Olausen kirjoittaa mm. Pahuuden problematiikan olleen keskeistä kristinuskon muovautuessa halkeista kristinuskon muovautuessa halkeista aikojen. Ajatus pahasta, ja sen keskeisimmästä edustajasta, paholaisesta on ollut kristinuskolle niin traumaattinen että se on tuottanut teologeille erittäin paljon päänvaivaa.

Jo apostoli **Paavali** ja kirkkoisä **Augustinus** käyttivät runsaasti aikaa pahuuden, ja sen vastaparin hyvyyden olemuksen pohtimiseen, koska Raamattu ei tarjota tähän riittävästi aineksia. Nämä kaksi edellä mainittua ovat Olausenin mukaan ”näpränneet” **Jeesuksen** sanoman parissa, tosin Augustinuksen näprääminen oli huomattavasti älyllisempää näpräämistä kuin Paavalin. Tosin, kumpikin vihasi naisia ja homoja joten lopputulos lienee sama, yhtään kyseenalaistamatta kriittisen ja syvällisen tekstuaalisen analyysin tarvetta.

Olausen tuntee kritiikkinsä kohteen perinpohjaisesti, mikä on ilo lukijalle koska monesti 2000-luvun ateismin kärkinimet eivät juuri uhraa aikaa kristinuskon merkittävien aatehistoriallisten merkkihenkilöiden ja paalujen analysoimiselle. Tässä mielessä Olausenin lähestymistapa on yhteneväinen filosofi **Bertrand Russellin** (johon Olausen viittaa) *Miksi en ole kristitty?* -teoksen metodologian kanalta, jossa säälimätön kritiikki seisoo arvokkaasti marmorisella poh

Harald Olausen: Kohti korkeuksia -
jumalaa lähellä.
Ortodoksiessetä.
Esipuhe professori Timo Airaksinen.
551 sivua.
Kulttuuriklubi. 2019

jalla. Teologian lisäksi Olausen tuntee syvällisesti myös länsimaisen filosofian ja sen historian: teoksen sivuilla esiintyvät niin **Aristoteles**, **Dennis Diderot**, **Immanuel Kant**, **Friedrich Nietzsche** ja **Karl Marx**, vain muutamia mainitakseni.

Laajan teoreettisen arsenaalin lisäksi Olausen esittelee ortodoksiuskon kippupisteitä ja absurdiuksia laajemmin; luvussa ”Mitä ortodoksiuskonto oikein on?” Olausen iskee kotimaisten ortodoksiteoreetikoiden tuotoksiin kuten Itä-Suomen yliopiston itäisen teologian opettajan **Jarmo Hakkaraisen** onnettomaan *Bysantin kirkko ja Paavin valtapolitiikan pitkä varjo - bysanttilaista terapeutista teologiaa* (2009) antaen kuitenkin nunnna **Kristodulin** teokselle *Arkkipiispa Paavali hengellisen lapsen silmin* (2008) kritiikkiä silkkihansikkain.

Tässä arvioissa on mahdotonta luetella kirjan kaikkia uskomattomia tietoisuuksia. Mainitsemisen arvoinen on kuitenkin Olausenin pureutuminen ortodoksiseen uskonnonopetukseen. Opetuksessa lapsille ja nuorille opetetaan yhdeksän luokkaa käsittävistä enkelien maailmasta kuten kerubeista, serafeista, enkelien valtaistuimista, ylienkeleistä ja tavallisista enkeleistä.

Kirjan lukemisen jälkeen on hyvällä tavalla uupunut olo. Olausenin vauhdissa pysyminen on kenties lukijalle työlästä, mutta kirjaa ei voi olla luke-matta yhdeltä istumalta.

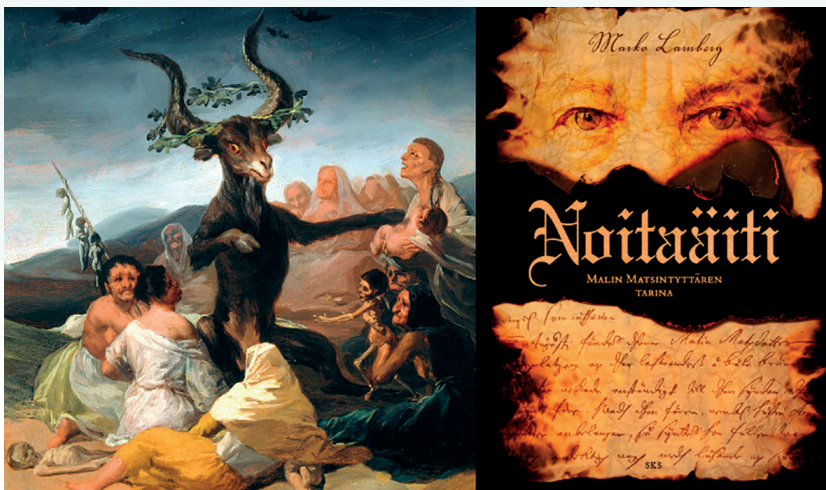
Esseekokoelmaan on laatinut esipuheen Helsingin yliopiston käytännöllisen filosofian emeritusprofessori **Timo Airaksinen**, joka toteaa: *Loppujen lopuksi Harald on kuin onkin myönteinen ajattelija, platonisti ja idealisti. Pitää tehdä oikeat kysymykset ja katsoa sitten, miten Harald vastaa. Jos mies vastaa huonosti, helvettiin hän sitä menoa joutaa. Jos vastaa hyvin, joku muu kuin Harald on menossa kuumaan paikkaan.*

Teos on omistettu kotkalaiselle urheiluhistorioitsija Hannu Eklundille.

Lamberg, Marko 2019.
Noitaäiti

Suomalaisen kirjallisuuden seura.

YHDEN TOTUUDEN UHRIT

Maria Eneback

”Tukholmassa vuonna 1676 riehunut noitajahti on erinomainen esimerkki siitä, miten käy, kun yhteisö tai enemistö yhteisön jäsenistä kelpuuttaa vain yhden totuuden ja suhtautuu vihamielisesti kaikkeen, mikä voisi kyseenalaistaa sen tai tarjota muitakin tulkintoja.” (s. 282)

Pohjanmaalta kotoisin oleva yli 60-vuotias leski Malin Matsintytär oli tiettävästi ainoa Ruotsin noita-hysterian uhri, joka poltettiin elävältä. Muut noidaksi tuomitut mestattiin ennen roviolle asettamista. Mes-
tauksen he ansaitsivat tunnustamalla noituutensa.

Kirjassaan *Noitaäiti* (2019) **Marko Lamberg** antaa Malin Matsintytären tarinan ohessa perusteellisen kuvan 1600-luvun lopun yhteiskunnasta ja ihmisten elinolosuhteista. Noitavainojen taustoja sekä roviokuolemaan johtanutta tapahtumaketjua tutkies-
saan Lamberg on käynyt läpi valtavan määrän tuomioistuimien kuulustelu-pöytäkirjoja, henki- ja kirkonkirjoja, karttoja sekä monenlaisia selvityksiä, raportteja ja mietintöjä.

Elämä oli ankaraa ja arvaamatonta

1600-luvulla Ruotsi-Suomessa ilmas-
to oli kylmää eikä kunnan satoa saatu joka kesä. Suurvalta kävi vähän väliä sotaa sekä lähialueilla että kauempana. Luonnollisesti kovissa oloissa elä-
vät ihmiset etsivät parempia elinehto-
ja muualta ja muuttoliike oli suurta. Tukholma veti paljon väkeä maaseu-
dulta ja niin Malinkin lähti kotiseu-
dultaan hakemaan parempaa elämää
pääkaupungista.

Uudet tulokkaat toivat uskomuk-
sensa ja tapansa mukanaan. Ainoa
sallittu uskonto uskonpuhdistuksen
jälkeen oli luterilaisuus, mutta vaikka
kirkko ja esivalta yrittivät kieltää muut
uskonnot ja uskomukset, vanhoja esi-
kristillisiä käytäntöjä tai keskiajan ka-
tolilaisen kirkon perinteitä ei helpol-
la hävitetty.

Huonon hygienian ja raskaiden
töiden seurauksena monenlaiset tau-
dit jylläsivät. Keskenmenot ja lapsi-
kuolleisuus olivat huimissa luvuissa. Yli-
pistokoulutuksen saaneita lääkä-
reitä oli harvassa jopa pääkaupunki-
seudulla, ja hekin hoitivat pääasias-

sa paremmin toimeentulevaa kansan-
osaa. Lääkäripulassa köyhempi väki
turvautui muun muassa kansanpa-
rantajiin.

Malin toimi Tukholmassa ainakin
kätilönä suomalaisille muiden töiden
kuten kehruun ja saunanpidon ohessa. Kuten siihen aikaan oli yleistä, naiset
olivat yhtä mittaa raskaana ja Malinin
viidestätoista raskaudesta vain kaksi
tytärtä eli aikuiseksi asti.

Kirkon rooli noitatuomioissa

Ruotsissa oli muihin maihin verratta-
essa melko pitkälle kehittynyt oikeus-
laitos. Alemmissa oikeusasteissa an-
netut kuolemantuomiot oli käsiteltävä
vielä hovioikeudessa. Kun hovioikeu-
det olivat hukkua noituustutkimuk-
siin, perustettiin erityistuomioistui-
mia, ns. komissoriaalioikeuksia, noi-
tuusepäilyjen ja ilmiantojen todenpe-
räisyyden selvittämiseksi.

Komissoriaalioikeuteen oli mää-
rä kerätä oppineita tuomareiksi, jois-
ta puolet olivat maallisia ja puolet kir-
kollisia. Haluttiin sekä lainopillista ja
lääketieteellistä että hengellistä asian-
tuntemusta.

Kirkon roolia instituutiona noita-
jahdissa on jälkikäteen yritetty häivy-
tää monin tavoin ja moni tutkijakin on
erehtynyt uskomaan jälkipyykin mie-
tintöjä ym. kirjallisia tekeleitä, jois-
sa tuomarit eivät käsittele ollenkaan
omaa osuuttaan kuolemantuomioi-
den langettamisessa. He sysäsivät ko-
ko vastuun noin 300 hengen riistämi-
sestä ilmiantajien, lasten ym. niskaan,
jotka valehtelivat ja keksivät mitä ih-
meellisempiä tarinoita noidista ja hei-
dän edesottamuksistaan.

Lambergin perusteellinen perehty-
minen kuulustelu- ja oikeudenkäyn-
tipöytäkirjoihin todistaa vakuuttavas-
ti, että nimenomaan kirkon käsityksil-
lä uskonnon harjoittamisesta oli mer-

kittävä vaikutus noituustutkimuksiin ja tuomioihin. Myös
lukutaidottomien ihmisten hysteriaan ja pelkoihin vaikutti
omalta osaltaan saarnat paholaisen houkutuksista ym. pe-
lottavista ilmiöistä kuten noidista, Bläkullasta (paikka, jossa
vietettiin noitasapattia) ja lasten viemisestä sinne.

Raskauttavia tekijöitä

Malinin tyttärien ja monen muun lapsen kuulustelupöytä-
kirjoista käy ilmi kuinka kirkolliset taivuttelivat, pelotteli-
vat, johdattelivat ja suostuttelivat kuulusteltavia saadakseen
tunnustuksia. Tuomarit kehottavat esimerkiksi Malinin ty-
tärtä ”*sanoutumaan irti Saatanasta ja kääntymään takaisin
Kristuksen puoleen*”. (s. 110) Kun tytär kovan painostuksen
alla tunnustaa, saadaan selville, että Malin on vienyt omia
tyttäriään Bläkullaan, jossa hän ”lypsää lemmiä, valmistaa
juustoa ja kirnuuaa voita”. (s. 113) Ei nämä arkiset askareet
kovin noitamaisilta toimilta kuulosta.

Komissoriaalioikeuden jäsenillä on kuitenkin jo varma
käsitys Malinin syyllisyydestä. Malin on nimittäin uhma-
kas eikä käyttäydy tuomareiden odottamalla tavalla nöy-
rästi ja asiallisesti. Kerran hän ei saapunut oikeuteen, kos-
ka väitti olevansa sairas. Hänet haettiin oikeuden eteen vä-
kisin ja siinä seistessä hän voihki ja valitteli ääneen. Sitten
hän riisui kenkensä, joka oli todella paheksuttavaa. Kun
tuomari kysyy häneltä seuraavan kerran miksi hän oli rii-
sunut kenkensä, Malin vastaa selväjärkisesti, että ”*jalkani
olivat turvonneet, ja minun oli vaikea seisoa kengät jalassa*”.

Malin ei tunnusta mitään Bläkulla-matkoja, vaikka tyt-
taret ja kolme piikaa ovat todistaneet häntä vastaan. Oi-
keudessa tuomarit kertovat Malinille kahdesta vaihtoeh-
dosta, joista toinen johtaa taivaaseen ja toinen helvettiin.

Kaikki maanittelevat yritykset tai uhkaukset saada Malin
tunnustamaan menivät hukkaan. ”Vaikka hakkaisitte mi-
nut pieniksi hiilenpalasiksi, minulla ei ole mitään tunnus-
tettavaa!” (s. 115)

Kaikkein raskauttavinta oli kuitenkin Malinin kyvyt-
tömyys lausua rukouksia. Hän ei edes pystynyt toista-
maan sanoja perässä, kun joku tuomareista luki ruko-
uksen ensin. Eikä hän jaksanut muistaa milloin oli käy-
nyt viimeksi Herran pyhällä ehtoollisella. Eikä hän ollut
edesauttanut Jumalan pelon iskostumista omiin tyttä-
riinsä.

Komissoriaalioikeuden jäsenet äänestivät yksimielisesti,
että Malin on noita ja ansainnut kuoleman. Hänet tuomit-
tiin elävältä poltettavaksi, koska ei tunnustanut. Hyvin pi-
an Malinin kuoleman jälkeen kävi selväksi, että kaikki esi-
tetyt syytökset kaikkia roviolla poltettuja vastaan olivat ol-
leet täysin perättömiä.

Noitaäiti on kiinnostavasti koottu tutkimus, jossa fak-
tat puhuvat puolestaan. Kauhun tunteita herättää yhtäk-
kiä pulpahtanut ilmiantokulttuuri huhuineen ja valhei-
neen ja nämä yhdistettynä maagisiin voimiin uskoviin
pappeihin, kirkkoherroihin, lääkäreihin ja oikeusoppi-
neisiin. Noitaoikeudenkäynneissä oikeuslaitos antoi kir-
kollisille suuren vallan päättää kuulusteluista ja tuomi-
oista. Erityisen kiinnostavia ovatkin komissoriaalioikeu-
den jäsenten selitykset jälkikäteen puolustaessaan annet-
tuja kuolemantuomioita.

Kirkkolakikaan ei suojellut yhteisöä tältä hulluudel-
ta. Jo 1232 oli Ruotsin kirkkolakiin kirjattu Canon Ep-
sopi, joka tuomitsee kategorisesti rienaukseksi kaikki ku-
vitelman lentävistä noidista luudalla tai ilman tai eläimel-
lä ratsastaen.

Hannu Salama,
Läheltä pitäen, kaukaa käyden.
Otava 2020.
223 sivua.

SALAMA TAISTEE EDELLEEN

Esa Ylikoski

Hannu Salama (s. 1936) jat-
kaa viime vuosikymmen-
ten itsereflektiotaan enti-
seen tyyliin, entistä tois-
taenkin. Nyt mukana on
laajemmin elämäkerrallista pohdin-
taa lapsuudesta alkaen. *Juhannustans-
sien* pohjalta syntynyttä jumalanpilk-
kaoikeudenkäyntiä Salama tarkaste-
lee enää vähän. Mainituksi tulee ”Suo-
men kirkon ylväs ja uljas arkkikiispa,
joka oli yksi kirjaa ja kirjailijaa vastaan

suuntautuneet ajolahdin aloittajista”.
Vasta usean vuoden jälkeen tasaval-
lan presidentin armahdukseen pää-
tynyt oikeusprosessi jätti lähtemättö-
mät jäljet.

Vanhon kelaamisen väliin Sala-
ma nostaa pohdintaan myös kesken-
eräiset, ihmiskunnan ikuisuutta kos-
kevat mytologiat telluslaiselta tallaa-
miselta eteenpäin: ”heidän vuositu-
hantinen mytologiensa taivaaseen
pääsystä ei ole enempää kuin ihmi-
sen omien aivojen tuottama, järkyt-
tävän omahyväinen ennuste sille to-

dellisuudelle, jota he paraikaa ovat
hukkaamassa omaan typeryyteensä:
lännen valloituksen ja uudisasutuk-
sen jatkumiselle maapallolta yli au-
rinkokunnan horisontin ikuisuutta
kohden.”

Galaktisia ajatuksia aurinkokun-
nan planeetoilta laajemmalle on toki
jo vuosikymmeniä käsitelty tieteiskir-
jallisuudessa. Ei niissä sinänsä isom-
paa moitittavaa ole. Salaman itsensä li-
säksi kirjan pääosassa on reipassanai-
nen EU-Suomen poliittikkojen, valtaa-
pitävien ja median kritiikki.

Jäsenyhdistykset

ETELÄ-KARJALAN VAPAA-AJATTELIJAT RY

Olavi Korhonen, Korkearannantie 3 F 54530 Luumäki | puh. 0500-556010 | lappeenranta@vapaa-ajattelijat.fi

FORSSAN VAPAA-AJATTELIJAT RY

Juha Toivonen | Tölonkaari 4 A 8, 30420 FORSSA | puh. 044 592 0210 | forssa@vapaa-ajattelijat.fi

HELSINGIN SEUDUN VAPAA-AJATTELIJAT RY

pj Binar Mustafa | helsinki@vapaa-ajattelijat.fi | Neljäs linja 1, 00530 HELSINKI | puh 040 673 6649 www.vapaa-ajattelijat.fi/helsinki

JOENSUUN SEUDUN VAPAA-AJATTELIJAT RY

Ari Sulopuisto | Karhantie 27, 80230 JOENSUU | puh. 040 571 3989 | http://www.vapaa-ajattelijat.fi/joensuu | joensuu@vapaa-ajattelijat.fi

KAINUUN VAPAA-AJATTELIJAT RY

Aki Räisänen | Sudenpolku 6 D 20, 87300 KAJAANI | puh. 050 594 8501 | kainuu@vapaa-ajattelijat.fi

KEMIN VAPAA-AJATTELIJAT RY

pj Pertti Periniva | Leppälinnuntie 5, 94700 KEMI | puh. 040 557 2215 | kemi@vapaa-ajattelijat.fi | www.vapaa-ajattelijat.fi/kemi | http://keminvapaa-ajattelijat.blogspot.com | facebook.com/Kemin Vapaa-ajattelijat ry

KESKI-SUOMEN VAPAA-AJATTELIJAT RY

pj Päivi Kovanen | puh p. 040 8458149 | ks@vapaa-ajattelijat.fi | www.ks.vapaa-ajattelijat.fi | facebook.com/ksvapaaajattelijat

KESKI-UUDENMAAN VAPAA-AJATTELIJAT RY

pj Jenni Komonen, puh 0445290479 | siht. Soile Itäluoma, puh. 0405341102 | keski-uusimaa@vapaa-ajattelijat.fi | http://keski-uusimaa.vapaa-ajattelijat.fi/

KOTKAN VAPAA-AJATTELIJAT RY

Ulla-Maija Eerola | Munsaarentie 70, 48300 Kotka | puh. 0440 183 966 | http://vapaa-ajattelijat.fi/kotka | kotka@vapaa-ajattelijat.fi

KOUVOLAN VAPAA-AJATTELIJAT RY

Heljä Pekkalin | Killingintie 4 B 19, 45700 KUUSANKOSKI | puh. 040 704 4638 | kouvola@vapaa-ajattelijat.fi

LAHDEN VAPAA-AJATTELIJAT RY

Saimaankatu 3-5 B 34, 15140 LAHTI | http://www.vapaa-ajattelijat.fi/lahti | lahti@vapaa-ajattelijat.fi

LUOTEIS-LAPIN VAPAA-AJATTELIJAT RY

Reijo Raappana | Raappanatie 7, 95830 Vaattjärvi | puh. 040 823 6342 | luoteis-lappi@vapaa-ajattelijat.fi | reijo.raappana@wippies.fi

NOKIAN VAPAA-AJATTELIJAT RY

Raili Ala-Kivimäki | Poutuntie 10 A 3, 37100 Nokia | nokia@vapaa-ajattelijat.fi

OULUNSEUDUN VAPAA-AJATTELIJAT RY

Timo Karjalainen | Kastellinkaari 22, 90230 OULU | puh. 0505903763 | www.vapaa-ajattelijat.fi/oulu | oulu@vapaa-ajattelijat.fi

RAISIO VAPAA-AJATTELIJAT RY

pj Anne Sinilaakso | Ounelantie 28 21260 Raisio | p. 050 5282358 | raisio@vapaa-ajattelijat.fi

ROVANIEMEN VAPAA-AJATTELIJAT RY

Marianne Ikävalko | marianne.ikavalko@gmail.com

SATAKUNNAN VAPAA-AJATTELIJAT RY

c/o Jukka Kim | Tarhatie 2 as. 6, 29250 Nakkila | http://satakunta.vapaa-ajattelijat.fi | satakunta@vapaa-ajattelijat.fi

SEINÄJOEN VAPAA-AJATTELIJAT RY

Marko Koivuniemi | Poikkitie 22, 61600 Jalasjärvi | puh. 0400 429 540 | http://vapaa-ajattelijat.fi/seinajoki | seinajoki@vapaa-ajattelijat.fi

TAMPEREEN VAPAA-AJATTELIJAT RY

Yliopistonkatu 58 B, 6 krs, 33100 TAMPERE | puh. 045-8593143 | http://tamper.vapaa-ajattelijat.fi | tampere@vapaa-ajattelijat.fi

TURUN VAPAA-AJATTELIJAT RY

pj Stig-Göran Lindqvist | Liisankatu 9 C 99, 20810 Turku | puh. 040-747 1335 | puheenjohtaja.turku@vapaa-ajattelijat.fi | http://www.vapaa-ajattelijat.fi/turku/

LIITY JÄSENEKSI – TUE VAPAA-AJATTELUA:

Nettilomakkeen <http://vapaa-ajattelijat.fi/liity-jaseneksi/> tiedot ohjautuvat valitsemaasi yhdistykseen. Jäsenhakemuksen voi lähettää myös yhdistyksen sähköpostiin tai toimihenkilöille.

VAPAA-AJATTELIJAIN LIITON TAVOITTEET JA STRATEGIA 2020-2023

<http://vapaa-ajattelijat.fi/blog/2020/01/13/tavoitteet-ja-strategia-2020-2023-luonnos-keskusteluun/>

LAHJOITUKSET LIITON TAI YHDISTYSTEN PANKKITILEILLE

Lehden ja liiton tiedot

Vapaa Ajattelijat

Sekulaarin kulttuurin, ihmisten yhdenvertaisuuden, ajatuksen ja vakauksen vapauden sekä tiedepohjaisen maailmankuvan, rationaalisen ajattelun ja humanismin äänenkannattaja.

Kulttuuri- ja mielipidelehtien liitto
Kultti ry:n jäsen.

Julkaisija

Vapaa-ajattelijain Liitto ry

Liitto on uskonottomien edunvalvonnan, ihmisoikeus- ja kulttuurijärjestö.

Kirjoittajien mielipiteet eivät välttämättä vastaa lehden tai julkaisijan kantaa.

Lehden tiedot

Painopaikka
Painopaikka Grano Oy
Lehti 1/2020
Painos 2300 kpl
ISSN 0355-8703
ISSN 2242-8992
Ilmestyy 4 numeroa vuodessa

Toimitus

Päätoimittaja
Esa Ylikoski

Toimitussihteeri
Eero Suorsa

Maria Eneback
Julia Lintulaakso
Jori Mäntysalo
Yki Räikkälä

Kirjoittajalle, lukijalle

Kirjoitukset, mielipiteet, aihetoivomukset ja kommentit toimituskunnalle alla olevaan osoitteeseen. Mahdollisista kirjoituspalkkioista sovittava ennakolta.

Toimitus varaa oikeuden muokata ja lyhentää tekstejä.

Yhteydenotot

toimitusneuvosto@vapaa-ajattelijat.fi
p. 0504685332

Tilaukset, ilmoitukset, osoitteen muutokset

Tilaushinta	Ilmoitukset	30 €/vuosi
koko sivu	500 €	
puoli sivua	250 €	
1/4 sivua	125 €	
1/8 sivua	75 €	

Tilaukset, ilmoitukset ja tilaajien osoitteen muutokset osoitteeseen: Vapaa-ajattelijain Liitto ry
Neljäs linja 1
00530 Helsinki
val@vapaa-ajattelijat.fi
p. 050 468 5332

Jäsenyhdistysten henkilöjäsent ilmoittavat osoitteenmuutokset ja muut jäsenasiat omalle yhdistykselleen.

Seuraava numero

Ilmestyy kesäkuussa 2020. Aineisto 15.5.2020 mennessä osoitteeseen: toimitusneuvosto@vapaa-ajattelijat.fi

Lehden arkisto

Lehden arkisto liiton sivustolla
www.vapaa-ajattelijat.fi/lehden-arkisto

Vapaa-ajattelijain Liitto ry Fritänkarnas förbund rf

Liittohallitus

Kaj Torrkulla, puheenjohtaja
Antti Värri, varapuheenjohtaja
Esa Ylikoski, pääsihteeri
Marko Lakkala
Mikko Muilu
Binar Mustafa
Terttu Rautiainen
Yki Räikkälä
Reetta Tuomainen

Liike- ja yhteisötunnus 0221208-2
Yhdistysrekisterinumero 38101

Tilinumero FI14 5542 2320 3638 64
BIC OKOYFIHH

Neljäs linja 1, 00530 HELSINKI
<http://www.vapaa-ajattelijat.fi>
val@vapaa-ajattelijat.fi

p. 050 468 5332 (pääsihteeri)